

STRAZA

Inserati ali oglasila
se računajo po 40 v.
od 6redne petkovske: pri
večkratnih oglasilih velja
popust.
„Straža“ izhaja v pe-
detek in petek popoldne.
Recepti se ne vračajo.

Uredništvo in upravljalstvo: Maribor
Borovška ulica 5. — Telefon 44, 412.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—13. ure popoldne.

Nekaj luči k našemu položaju.

Pariz, 17. 5. 1919.

O ravnokar došlih avstrijskih Nemcih pišejo pariški listi večinoma nepričakovano simpatično. Dr. Renner se je pri prihodu na smeh držal, prvi večer so obilno jedli, francosko vino jim je jako dišalo, iznenadila jih je pristna črna kava, Lammascheva hči spreminja trikrat na dan toaleta, vse to so v očeh francoskih žurnalistov epohalni dogodki, za katere bi bilo škoda, če jih francosko občinstvo ne bi zvedelo. Nasprotno pa skrbno prikrivajo njih nemški značaj, piše o celo, da govore „avstrijski jezik“. Da bi pa obveščali svoje čitatelje, kakšni so bili ti Avstrijci in kakšni še so, da so hujši pangermani kakor oni v Berlinu, kako so leto za letom praznovali francoski Sedan, o tem ne marajo sploh kaj sprejeti. Zatorej je pač umljivo, da so ti avstrijski delegati „prav dobre volje“. Naša delegacija je v bolj resnem razpoloženju. Večkrat sem premišljeval o vzklikih, ki so ustvarili za nas sedanjí položaj tu pri mirovni konferenci. Med pogoji, ki jih je stavila Amerika v imenu svojih zaveznikov, je bil vendar tudi ta, da Avstrija prizna samoodločbo svojim narodom. To je končno prisiljena storila in potem izdahnila na poročnih bolečinah, novorojenega otroka Jugoslavije pa še do danes niso priznali tisti, ki so obljubili botrinstvo, še nasprotno... Odkod ta nedoslednost? O Wilsonovi poštenosti in iskrenosti ne dvomimo niti najmanj. In vendar njegova načela, z ozirom na nas imajo prav toliko ovir.

Ta uganka je bila predmet razgovorov tudi v naših sestankih v Parizu.

Iz meglenega ozadja so se mi končno pojavili v določnih konturah vsaj nekateri faktorji, ki so določili razmerje do nas.

Ko sem meseca novembra v Mariboru čital pogoje za premirje med Italijo in Avstrijo, se je v globini moje rodzavesti pojavila črna slutnja kot strašna pošast in nisem se je mogel več znebiti. Le splošni optimizem, ki je vladal pri nas, mi je ni pustil na površje, češ, ti si črnogledni pesimist. Sedaj vidim, da ta pošast ni bilo prazno strašilo.

Iz dobro poučenih krogov vemo sedaj, da se je Italija zaklela proti nam, da zapre naš narod v večni grob in postavi stražo nanj, da bi živi mrlič ne ušel. Ker je v naši znotranji politiki jugoslovanski pokret ravno med Slovenci imel svoje kolovodje (dr. Krek, in dr. Korošec), se je italijanski srd proti nam pomnožil v pravo besnilo. Tu nastaja zopet nova uganka: Zakaj vendar italijanski narod, tako ponosen na svojo slobodo in svoje ujedinjenje, ne privošči te dobrote bornemu slovenskemu narodu, ki je po tisočletni sužnjosti končno prilezel iz zadunle kletke? O tej uganki smo razpravljali v neki seji. Resni gospodje, večaki v politiki in v znanstvu, ki deloma sami stoji na slobodomiselnemu stališču, so bili vsi enega mnenja: vzroke temu nasprotovanju je iskati v italijanski loži. V tem pojmu „loža“ se stekajo zopet različni faktorji, katerim je ujedinjena Jugoslavija tuj v peti. Italijanski režim obvladuje popolnoma loža in ta režim je doma popolnoma dogospodaril. Da reši svojo oblast, je moral italijan-

ske ljudstvo opojiti z opijem velikih „narodnih pridobitev“. Zagrizena framasona sta tudi francoska ministra Clemenceau in Pichon, zatorej gresta čez dna in strn za italijanske vado.

V loži dalje prevladuje židovstvo, v židovstvu pa je koncentriran kapitalizem, ta je pa nam nasproten. Tu si podajajo roke italijanski, madžarski, nemški in drugi kapitalisti, ki hočejo izkoristiti našo zemljo. Tu so iskati zadnje niti raznih zmed in težav na Hrvaškem, kjer so židje vse do oči, do čim bolj maloštevilnih srbskih židih bratje Srbi pohvalno izražajo.

Da dosežejo svoj namen: Slovenijo uničiti, so Italijani razpredli velikansko propagando, podkupili vplivno časopisje in zastrupili javno mnenje čoma in v drugih državah. Zato delujejo roko v roki celo z Nemci in Madžari, z njimi v zvezi so preplavili Slovenijo s tajnimi agenti, da povzročajo nemire in nezadovoljnost med nami, da pripravijo izgrede, ki bi dali povod njihovi pacifikaciji, oziroma osvojenju naše zemlje. Kdorkoli med rojaki dela sedaj združbo, je vedoma ali nevedoma v službi italijansko-nemških načrtov.

Nepovoljno je vplival tudi razpad Rusije, kjer se je Nemcem posrečilo z destruktivnimi elementi napraviti popolno zmedo in Rusijo iztisniti iz vrste entitnih velevlasti. Despotična oficijelna Rusija, stoeca pod vplivom nemške kamarile, sicer ni storila kaj posebnega za druge Slované, njen glas kot slovanske države se pa vendar pogreša.

Nam manjka tudi propagande. Koliko denarja se je pri nas zapilo prve mesece oslobojenja! Mesto tistega bedastega optimizma bi bilo treba štediti in delati v inozemstvu za našo reč. Italijani so nas očrnilli na vse strani. V katoliških krogih na Angleskem in v Rimu kot nekeke revolucionarce, ki bodo žrtvovali katolicizem pravoslavju, v liberalnih krogih pa kot reakcionarce in barbare, kot germanofile itd. Res se je od naše strani marsikaj storilo, a še veliko uremalo, ker manjka gmočnih in moralnih moči. Vpoštevati treba tudi socialne razmere in mentaliteto Francozov. Demokratizem ima tukaj čisto posebne oblike. Francoz je aristokrat od pete do glave. Aristokratski naslovi: baron, grof itd. imajo čudno privlačno moč. Nemški kapitalisti in madžarski grofje so pred vojno v Parizu zapravljali milione in imeli ozke stike z najvišjimi krogi, angleški lordi so hodili na lov k madžarskim magnatom. To vobče. Osební stik, protekcija igra tu velikansko vlogo. Starejše države, kakor je Italija, imajo že svoje tradicije, mi smo še pa novinci.

O naših razmerah so angleški in francoski krogi silno slabo poučeni, večinoma po nemških virih. Mladim našim dijakom kliče: Ne tratite časa z esperantom in drugo tako navlaklo, učite se francoščine in angleščine, da boste mogli z besedo in pisavo svoj čas v širokem svetu delovati za blagor domovine. Čehi so zadnja leta precej seznanili Francoze in Angleže s svojim slovstvom, zgodovino in s svojimi težnjami. Na vseučilišču v Oxfordu n. pr. so predavanja popolnoma prosta. Lahko pride kdo in se prijavi, da bo imel toliko in toliko predavanj brezplačno, pa dobi dovoljenje. Tako so predavali tu o svojem narodu Čehi, Madžari, Poljaki in Nemci. Če tudi ne ujame predavatelj veliko poslušalcev, pa se seznani s profesorji in to je važno. Ti može so do-

stopni za resnico, treba jim se le na primeren način približati.

Konečno pritiska na položaj kakor svinec egoizem najpodlejše vrste, ki gleda le na momentani uspeh, za daljne logične posledice se pa ne briga. Da se izmeta iz zadreg in dosežejo svoje neposredne cilje, so državniški nasproti Nemčiji trdi, nasproti pretiranim italijanskim težnjam popustljivi, nasproti avstrijskemu nemstvu in madžarskemu prizanesljivi. Odtod prihaja, da se naša jasna in popolnoma pravična stvar mora boriti s tolikimi težavami. Neverjetno je, kako globoko je pri nekaterih ljudeh padel čut pravičnosti in zmisel za resnico. Prav nič seni čuditi, da je prišlo do svetovne vojne, ko se ljudje tako trdovratno upirajo očitno spoznani resnici.

Težek je naš položaj, a rojaki, glave po koncu! Večnoveljavna načela pravice in resnice se začasno lahko potisnejo v kot, a končno imajo vendar zadnjo besedo. Ni brez pomena za našo vzgojo, da moramo iti po trnjevi poti do svojega cilja, do slobode in edinstva. To nas bo izboljšalo in utrdilo. Silno nam je škodoval oni otročji, pijani optimizem, ki se je razširil pri nas ob razsulu stare Avstrije. Mislimo se je, da nam bodo kar na krožniku prinesli pečeno Jugoslavijo. Veseličilo se je in popivalo do zno-relosti. Neki odlični Amerikanec je tukaj rekel našim zastopnikom: „Jugoslovanske čete so menda še spale, ko je bilo treba zasesti Koroško.“ Ko bi se v onih dnevih manj pilo, bi bile koroškim in prekmur-skim Slovincem prihranjene bridkosti in znatno olajšano delo tukaj. Naše muke nam povečujejo poročila iz domovine: hrvaške zmešnjave, koroški dogodki in strastni domači prepiri.

Pri rokah imam francosko knjigo: „Pri oslobojenih Slovanih v Jugoslaviji.“ Spisal jo je poseben odposlanec lista „Temps“ Ch. Rivet. Na prvem mestu piše zelo laskavo o Slovencih, da so med Slovani prvi za Čehi, da so ob prevratu podali dokaz si-amega patriotizma in politične zrelosti. Ta pohvala me je iznenadila tem bolj, ker je sicer list „Temps“ popolnoma v italijanski službi in nam nasproten. Mož je dobil ta utisek v prvih medenih mesecih naše slobode. Bodi nam vsem sveta skrb, da si med svetom ohranimo, oziroma priborimo dobro ime. Znak kulture niso samo kupi knjig, marveč zlasti discipli-na v hotenju in delovanju. Varujmo se destruktivne-ga dela! V veliki Franciji sedaj odmeva na vse strani klic: združiti moči, zblížiti se, drug z drugim po-trpeti, dvigniti ljudsko moralo! Če je to potrebno ve-likemu narodu, je še tem bolj nam. V teh resnih tre-nutkih velja v pomnoženi meri: Držite se reda!

Kaj bo z denarjem?

K najtežjim nalogam naše države spada vprašanje, kako urediti denarno vrednost? Papirni de-nar, katerega imaš v žepu, ni sam na sebi nič dru-gega, kakor cunj papirja. Vrednost zadobi se le od „kritja.“ Pokrit mora biti s kovanim zlatom ali sre-brom, ki leži v blagajni banke ali države. Ako lah-ko papir vsak čas zamenjaš pri blagajni za isto svo-to zlata ali srebra, kot se glasi na papirju, se reče, da je bankovec pokrit. V resnici pa niti ni treba, da bi ležalo v blagajnah toliko kovine, kolikor je med ljudmi bankovcev, ker nikakor ni verjetno, da bi vsi

LISTEK.

Dr. Leopold Lenard.

Pri naših junakih.

Kvartič je padel! — — —

Kolikokrat sem še tekom te grozne vojne zasli-šal pretresujoče besede: padel je!

Padel je zopet eden izmed one mladine, ki je prva v svojih srcih zasanjala zlati sen o svobodi do-movine in temu snu posvetila svoje življenje in svo-jo kri, delala za njegovo uresničenje z vsemi utrip-ljaji svojega srca, ki v najtežjih časih nikdar ni iz-gubila nade v bodočnost in je toliko časa z vsemi u-tripljaji bujno kipečega srca sanjala plodonosni sen, da ga je slednjič pričarala v življenje.

Zadnjič sem te videl pred ne mnogimi dnevi. Prišel si v Ljubljano obiskat svojo mater in takrat pač nisi slutil, da se poslavljáš za vedno. Sprehaja-la sva se po mračnih ljubljanskih ulicah — bil si v olni življenjske sile in prežet kipečega idealizma, kakor vsi nešteti tovariši, ki so tekom zadnjih let sejali med našim narodom setev prihodnosti. Vsta- yiva se pred stanovanjem tvoje matere:

„Z Bogom! Moram k mamí, da se poslovim! — Jutri se vrnem na koroško fronto!“

Seževa si v roko, razideva — in sedaj najdem zapisano, da si padel zavrtno zadet od tolovaževe roke.

Kakor toliko drugih si padel tudi ti poznan in žalovan samo od tvojih najbližjih — iz tvoje krvi pa poganja krvavi cvet prihodnosti.

Ko sem našel v časnikih zapisano, da si pa-del, sem se spomnil prvega dne, katerega sem pre-živel v svobodni domovini, pri junakih koroške črte.

Iz Pariza sem se vračal čez Svico, Tirolsko in Koroško v Ljubljano. V Področici me je spreml nemški častnik do demarkacijske črte, kjer me je iz-ročil jugoslovanskemu, ki je prišel po mene od stra- ni predora. Na človeka, kateremu Jugoslavija ni su-rogat propadla Avstrije in ki ne spremlja jugoslo-vanskega pečata samo kot logično posledico v raz-voju de stev, nego kot vtelesen plod hrepenenja svo-je duše, naredi vsak zunanji znak jugoslovanske državnosti čisto poseben vtisk. A to toliko bolj, ako stopi tako naenkrat iz tujine pred izvršeno de stvo onega, o čemur so pred vojsko in v prvih časih voj-ne samo najbolj kipeči duhovi sanjali v svoji domiš-lji.

Pred mano stoji na koroških tleh slovenski o-ficir v srbski uniformi!

Koliko idealizma in koliko žrtev je bilo treba, da je prišlo do tega preobrata! Koliko mož, ki ho-

čejo sedaj veljati za dobro plačo za dobre Jugoslo-vane, bi se mi v nekdanih časih posmehovalo kot nevarnemu sanjaču, ali se celo ob mene obregnilo kot ob grdega zločinca, ako bi bil v zasebnem raz-govoru namignil, da se bo to zgodilo!

Izpregovoriva nekaj besed in gospod takoj:

„Danes vas ne pustimo iti dalje! Prenočiti mo-rate pri nas in jutri pri nas maševati. Imamo tako redkokečaj priliko, da dobimo v našo družbo nevo-jajsko osebo.“

„Mogoče, da ostanem. O tem bo še čas, da go-vorimo.“

Priđeva v stanovanje gospodov častnikov, ki se je nahajalo ravno pred vhom v prador. Stotnik Martinčič, gospod orjaške postave in kreten, ki so me spominjale na kretnje staropolskega slahčiča iz odleglega Podolja, me spreme, posadi poleg sebe k mizi — bili so ravno pri obedu — in zaplete v živ-pogovor.

Kako smo si bili daleč in vendar tako blizu!

Jaz sem civilist, po poklicu cigan, ki prihaja iz tujine in kateremu ni dala domovina drugega, ka-kor da mu je vlila pesem o svobodi v dušo, oni orli, ki so se štiri leta kopali v žaru in v krvi, nemirno pričakujoč odrešilnega dne. In ko je ta dan napočil, se niso dali preslepiti s frazami, se niso pogreznili v življenje samoljubnega državljana SHS ali spuš-tili na stališče gostilniškega godrnjača.

ljudje naenkrat prišli zamenjati svoje papirje. Drugi način kritja je, da jamči za bankovce država s svojim premoženjem in s svojo davčno močjo. Ako bankovec ni krit, nima vrednosti, oziroma ima manjšo, kakor je na njem zapisana, in blago se podraži, ker mora dati zanj več papirnega denarja, kot sicer.

Med vojsko Avstrija ni več izplačevala v zlatu. Bankovec je bil podoben hranilni knjižici, katere hranilnica zaenkrat ne more izplačati. Država je potrebovala denarja in vsled tega je neprestano tiskala nove bankovce. Zlato je pa iz državnih blagajen splavalo neznano kam. Največ so ga menda pobrali razni špijoni, katere je imela po tujem svetu, ki sicer niso delali nič prida, a plačani so hoteli biti s suhim zlatom. Obenem je davčna moč države pesala vedno bolj, slednjič se je pa celo popolnoma podrla stara, častiljiva ropotja, kateri so rekali: avstro-ogrska monarhija.

Tako je ostalo med ljudstvom vse polno bankovcev, ki pa nimajo sami na sebi skoraj nobenega kritja. Svojo moč imajo ti bankovci za sedaj pravzaprav samo še v zaupanju in dobri veri ljudstva, da bo nova država podprla na nek način njihovo vrednost. Podpreti jih je na vsak način treba, kajti nemogoče je, da bi n. pr. revna služkinja naenkrat izgubila prihranek, katerega si je prištedila morda tekom 30letnega službovanja, ali da bi delavec moral neko nezaslišano svoto plačati za najpotrebnejše reči — A kako podpreti, oziroma kako urediti denarno vrednost?

Zvedeli smo, da bo država SHS zamenjala te naše bankovce za srbske dinarje in sicer 100 dinarjev za 300 K. To odgovarja približno sedanji vrednosti dinarja. Pred vojno je bil dinar okrog 97 vin., sedaj ima približno isto vrednost kot francoski frank, a za frank dobiš v navadnem prometu okrog 4 K. Ako imaš torej 300 K in jih zamenjaš za 100 dinarjev, si na enem in istem. Samo toliko si na boljšem, da nimaš umazanih štempljanih kron, s katerimi je mogoče vsakovrstna goljufija in s katerimi ne moreš nikamor po svetu. Za 100 dinarjev boš kupil isto, kar sedaj za 300 K.

Sedaj, ko se bo sklenil mir in se bo odprl tudi promet s tujino, je neobhodno potrebno, da začudimo denar, ki plača tudi v tujini, kajti naših kron v Švici, na Francoskem in sploh v tujini niti zamenjati ne moreš.

Seveda bo treba natisniti veliko več dinarjev, kakor jia je bilo poprej. Da pa ne izgube vrednosti, bodo morali biti pokriti. Pokritje bodo našli v srbski državni zakladnici, v premoženju bivše avstrijske države, katero smo zasegli, v davčni moči nove države, zlasti pa v posojilu, katero bo dala ententa in katero bomo vračevali v dolgih obrokih.

Zamenjanje kron v dinarje je torej sicer nujna in pametna stvar, toda s tem si samo premenjal denar, a ni urejeno denarno vprašanje. Kdor ima sedaj v žepu 300 K, bo imel potem 100 dinarjev, ki bodo pa približno istotoliko vredni, kakor je 300 kron sedaj, ali kolikor je bilo 100 K pred vojno. Izgubil si torej eno tretjino premoženja, a nisi ga izgubil sedaj, ko si krone zamenjal za dinarje, nego takrat, ko je Avstrija brez pokritja tiskala krone.

Vprašanje je, kaj ukreniti, da bi najrevnejši ljudje ne bili oškodovani in uničeni?

Kdor je imel pred vojno 100.000 K, a je med vojsko kupčeval in prihranil na 300.000 K, ki se mu sedaj zamenjajo za 100.000 dinarjev, bo imel isto, kot pred vojsko, torej ne bo nič oškodovan. Kdor je imel pred vojsko v posojilnici 300.000 K, pa ni nič kupčeval in jih ima sedaj ravno toliko, bo imel odalej 100.000 dinarjev, to se pravi, da je izgubil tekom vojne eno tretjino premoženja, a še vseeno ne bo uničen. A kaj rečna dekla, ki je delala 30 let, vsako leto dala v hranilnico 100 K in jih je imela pred vojno 3000 K? Ali naj tudi ona izgubi tretjino?

Dalje je vprašanje vojnih posojil in drugih obveznosti bivše avstrijske države. Država SHS gotovo

vo nima dolžnosti, da bi plačevala dolgove svoje sovražnice, bivše Avstrije, toda ima dolžnost, da svoje nove podložnike po možnosti varuje škode. Kdor je podpisal vojno posojilo prostovoljno, naj ga izgubi. Ni krivica. Kdor je podpisal pod pritiskom, navadno tudi lahko izgubi, ker pritisk ni bil nikdar tako silen, da bi se ne mogel ustavljati. Toda vzmimo službaje, da je služkinja na prigovarjanje svojega gospodarja dala ves svoj prihranek za vojno posojilo. Bila je zapeljana, to je res, vendar bi bilo pretrdo, da bi na stare dni postala beračica. Ali pa sirote, mali otroci, katerim so starši zapustili nekaj premoženja? Sodnija je dala vse to za vojno posojilo in sedaj so berači. Se tretji slučaj: Dobri ljudje so zbirali tekom let denar in ustanovili sirotišnico, dijaško ustanovo itd. Vlada je to premoženje sirotišnice pograbila za vojsko. Ali naj sedaj sirote vrnemo na cesto?

Zamenjava kron v dinarje torej ni samoposebi nič slabega, obratno, je celo koristno in potrebno. Tudi razmerje 1:3 odgovarja približno sedanji vrednosti krone (katera vrednost je pravzaprav samo navidezna, kajti resnične podlage vrednosti krona nima več). Toda to še ni nobena rešitev denarnega vprašanja, ampak samo zamenjava denarja. Država SHS ima pa dolžnost skrbeti, da revni ljudje ne izgube po krivici svojih bornih prihrankov, pokojnin, rent itd., kar bi se enostavno zgodilo, ako se zamenja dinar za krone po vrednosti, kakor jo ima zdaj. Takim ljudem je treba dati isto vrednost, kakor so jo imeli pred vojsko, ali jih sicer odškodovati na druge načine. Zamenjava denarja je nujna zadeva, ki se ne da več dolgo odlašati, obenem je pa treba misliti, kako varovati škode one reveže, ki so tekom vojske vsled padanja krone prišli ob svoje prihranke. Vzemimo še sledeči slučaj: Marljiv in varčen delavec je pred vojno imel sorazmerno dobro plačo. In ker je bil zelo varčen, je lahko z njo vzdrževal svojo rodbino in poleg tega je še nekaj deval na stran za slučaj nezgode, ali pa ko otroci odrastejo in več stroškov z njimi. Med vojno je denar padal in bilo je vse strašno drago. Poleg tega je moral pošiljati hrano in obleko najstarejšemu 17letnemu sinu, katerega so vzeli k vojakom in neprestano mečkali po bolnišnicah, kjer bi bil umrl lakote, da ni dobival pomoči od doma. Sedaj je rodbina izčrpana, in brez vsakih prihrankov, na istem, kot njihov sose, ki je vse sproti zapil.

Gotovo je torej, da bo država morala nekaj storiti za one, ki so bili vsled padanja denarja preobčutno oškodovani; gotovo je tudi, da bo država SHS lažje uredila svoje denarno stanje, kot Nemška Avstrija, kjer bodo stroški brez primere večji in dohodki manjši. Našega ljudstva ne bomo pustili priti na beraško palico, preje kot oni morajo priti vsi nemški grajščaki in tovarnarji.

Dr. L. Lenard.

Glas vpijočega iz Rač.

Pribilo se je že, da službuje v Račah na železniški postaji iz Maribora odslovljen uradnik Kottnig, da si še tako podaljša ugodno življenje v tej tako osovraženi Jugoslaviji. Prav ravna ta mož, da ostane med nami, saj ima v Račah ugodno stanovanje, po protekciji pa še povrh masne dijete, ker je menda vojska prebitro končala njegove založbe. Porabi dano mu priliko izborna, vozari se vsak prost dan v Maribor po informacije ter chranoje zvezo tukajšnjih nemčurjev z nemško avstrijskimi nebesi. Kovajo se naklepi za bodočnost, v kateri pričakuje krasnega mesta v tem kraju, kakor hitro ga bodo zasedle nemške tolpe. Kmetijska zadruga ostane po nie

pomagati strahovati rdečkokožne Indijance. Borili so se zoper Napoleona, ki nam je hotel prinesiti svobodo, borili pod očetom Radeckym, ki je kot plačan habsburški najemnik krotil uporne Lahe, za Nemce in Madžare je podjarmil uboge Bošnjake — naš človek se je neprenehoma tolkel za druge, sedaj prvič, kar pomni zgodovina, se bori za lastno stvar.

Pod podmoli tiče skriti topovi, vojak poleg njegove pozdravi stotnika, ki ga nagovori prijazno v slovenskem jeziku. Ni več onega trdega razmerja, ni slišati rezke nemščine. Častniki mi razkazujejo utrdbe in topove z onim zanimanjem in ljubeznijo, kakor rodbina razkazuje znanemu gostu hlev in živino, ki se nahaja v njem. To ni več tuje in sovražno, to je naše, domače.

Ustavimo se na vrhu in pogledamo doli proti Dravi.

„Kedaj pojdemo gori — proti Celovcu?“ vprašam častnika.

„Bi želeli?“

„Pa še kako! Sedaj nimamo tukaj drugega, kakor ta predor in prostorček pred njim, kot ste videli. Nemci obvladujejo višine, s prvim strelom lahko zadenejo predor. Danes sem zvedel, da so pripeljali včeraj v St. Jakob zopet dva topa. Neprestano dobivajo ojačenja, strelivo, nove topove, a mi smo vedno slabši, vsak dan odide kdo, a nadomestila ni. Tu ne moremo ostati, moramo naprej, ali pa bomo morali nazaj.“

„Pa vojak?“

„So dobri, zanesljivi. Kakšen boljši vik se tudi dobi med njimi, a ga znamo držati v strahu.“

„Bi bilo tudi čudno, ako bi ga ne bilo! Pomislite! Rod za rodom se je vtepal vsakemu na vse mogoče načine v glavo avstrijski patrijotizem. Ta malik, kateremu je žrtvoval naš narod neprestano svoje otroke kakor Kanarjec malika molodu, je pa

govoril m'losti, ravno tako opekarna in drožna tovarna, dobijo le novo lice — nemške napise. To je vse dogovorjeno z njegovo boljše polovico, da zna tudi ona informirati svoje »sestre« in »brate«, ako je ravno gospod v službi, da ostane vedno dobro podučena cela nemčurska zalega odslovljenih poštarov, učiteljev in reci zdravnikov v Račah. Ko pa dosežejo zmago, zidali bodo takoj veliko Súdmarkino šolo, katero bo podpiral tudi iz tovarne Tarnowsky ter par železniških uslužbencev. Jeglitschev Franci se veseli radi prekega sode; rekel je: »Die Jugoslaven haben Standrecht, sie sollen sich nur gegenseitig erschieszen, auf Deutsche trauen sie sich so nicht«. Zakaj pa je sel Hail čez mejo, Kottniga pa se tukaj drži? mogoče znajo v Ljubljani za vzroke — odgovor bi nas zanimal!

Dr. Leopold Lenard.

„Naša mladina je zlata.“

Nekaj tednov pred izbruhom svetovne vojske sem se pogovarjal z mladim, izobraženim gospodom, enim izmed voditeljev bosanske jugoslovanske mladine. Sredi pogovora je izpregovoril z izvanredno toploto besede:

„Naša mladina je zlata.“

Te besede so tekom dolgih težkih let neprestano odmevale v moji duši in iz njih sem črpal nade za prihodnost. Ko sem jih slišal prvič, so se mi zazdele navadna, splošna fraza, tekom razvoja dogodkov sem se pa prepričeval vedno bolj o njihovi globoki vsebini.

Šele, ko se bo v prihodnjih letih pisala zgodovina našega osamosvojenja, se bo tudi razvidilo v približni meri, kaj je storila jugoslovanska mladina za ustanovitev države SHS. Ne samo za bosansko, nego za jugoslovansko mladino sploh, v polni meri tudi za našo slovensko veljajo besede:

„Naša mladina je zlata!“

V letih pred vojno se je v prvi vrsti v njenih krogih razvila misel političnega edinstva SHS. Kar je poprej takorekoč nezavesno snilo v duši naroda, kar so kot preroki v puščavi govorili posamezni rodoljubi, kar je iskalo pravega izraza v besedičenju o kulturni vzajemnosti, krvnem pobratimstvu, skupnem sovražniku in tako dalje, temu je dala jugoslovanska mladina podlago in okvir s klicem, da hočemo skupno državo potom razbitja nam sovražnih moči.

Ko je izbruhnila vojska, je bila naša mladina predmet najbesnejšega preganjanja. Bila je duševno pripravljena nanj in prenašala ga je z junaštvom, katerega bi ne bili pričakovali v mladih dušah, ki so se šele nedavno potom velikih notranjih bojov prerile do velike misli o svobodi.

V njenih vrstah ni bilo nobenega izdajaleca in slabiča in omahljiveca. Morili so jih kot zveri, zaničevali kot pse, vlačili po ječah, zmerjali po časopisu, bili so izvržek naroda, a ta mladina ni klonila duhom tudi v onih težkih časih in ni izgubila nade, da pride dan vstajenja in plačila.

Vtaknili so jih v vojaško suknjo in gnali na fronto kot žival v mesnico. Zaznamovani s črnim znamenjem P U (politično nezanesljiv) so bili postavljeni na najnevarnejša mesta in v prvi vrsti plačevali krvni davek bodoči jugoslovanski državi. Kdor je pa mogel, je ubežal čez fronto k nasprotniku, vstopil v jugoslovansko ali v češko legijo ali v eno od armade ter se po tujem svetu borili za svoje domovino. Sedaj se vračajo ti razstavljeni voli in si pripovedujejo drug drugemu, kako so merili svet od Arhangelska do Sinajske puščave, od Vladivostoka

del razoltarja in se razbil v drobce. Sedaj je duša našega človeka prazna. Avstrijske državne misli nima, narodnostne vzgoje mu nismo dali, socializem mu ni prišel do živega, verska zavest je tekom dolgega vojevanja opešala — duša je prazna, glava je brez načel in zato je, kakor rečemo: boljševek. Treba bo vzgoje dolgih let, da dobi to ljudstvo zopet neko ideologijo in disciplino.

Potem sem šel sam nekoliko okrog vojakov. Z vogalom zagledam dva temna, postarna Srba, ju pozdravim in nagovorim. Kmalu smo bili domači.

„Kako se imata?“ vprašam.

„Hvala — tako — bo ze“, odvrne.

„Ali ni lepo sedaj, ko bomo edini?“

„Bi že bilo, a se še ne ve, kako bode!“

„Kaj ne bi bilo! Imamo skupno državo in vladarja.“

V očeh starega vojaka zažari čuden blesk, naenkrat mu postane glas čisto drugačen, skoro otroški, ter prične jecljaje:

„Znate. Mi, ki smo tukaj, med njimi, vidimo, in slišimo marsikaj ter nas postaja strah. Tu slišiš besedo o republiki, tam čez našega kralja, ne vem, kako bođe . . .“

„To ne pomeni nič, kadar pride rešilni trenutek, bomo vsi skupaj.“

„Daj Bože!“

Najnovejši dogodki so pokazali, da je srbski stari vojak dobro slutil. Stari, izmučen Srb se je boril za našo zemljo, naš častnik je sam vrtel strojničo proti napadajočemu sovražniku, dokler ni obnemogel, oblit od lastne krvi, a vojak, naš kranjski častnik od prejšnjega polka cesarjeviča, je stal na strani in se mu porogljivo smejal, potem pa šel in proval svojo puško nemškufarskemu tolovaču in z njim v družbi šel zoper slovenskega kmeta.

Nel! S treznim pogledom in z vročim srcem so spoznali, kaj sedaj zahteva domovina, stopili skupaj ter se postavili tja, kjer je bilo zanje najmanj prijetno za domovino pa najbolj potrebno.

Zapuščeni od vseh, od mnogih celo zasmehovani, so stali dneve in noči v vročem boju v dušnem predoru, odkoder si videl samo nekoliko metrov svetih koroških tal, a okrog so kot snopi padali tovariši.

Sedaj žive tu takorekoč odrezani od domovine. „Žamo dvakrat sem bil po nekaj ur v Ljubljani“, mi reče stotnik Martinčič, „po opravih. Drugače ne morem nikamor, je preveč dela.“

Drugega dne — bil je praznik — so mi preskrbeli vse potrebno, da sem imel za batalion mašo in pridigo. Ko sem med govorom omenil, da bode nekoč naš narod na prostoru, kjer stojim, postavil obelisk iz granita, v katerega bodo vrezana z zlatimi črkami imena junakov, ki so tukaj padli, sem bil prepričan, da govorim iz knjige prihodnosti.

Za plačo in hrano, kot jo ima lahko vsak boljši delavec, ne bo nikdo postavil svojega življenja v ta predor, kjer ne vidi drugega, kot jelke in skale ob strani in nebo nad glavo. Za to je treba junaštva, ki prihaja iz prepričanja in iz zavednosti.

Gospodje so me peljali na višino, odkoder se je lepo videlo doli k Dravi in tja čez, kjer so se pred nedavno bili tako vroči boji. Tukaj je prvič, kar ta svet stoji, Slovenec kot Slovenec prelivati svojo kri za svobodo lastnega naroda. Pod kako različnimi zastavami se je že vojskovalo naše ljudstvo tekom dolgih stoletij svoje sužnjosti! Stari Valvasor piše, da so Kranjci izredno hrabri in čobri vojaki in vsled tega jih jako radi jemljejo v vojsko, tako, da še celo španski kralji z dovoljenjem avstrijskega veličanstva na Kranjskem nabirajo vojake. Kakšna čast? Torej celo španski veličanstva so morali naši predniki

do Pariza in človek strmi in občejuje ta ogenj, ki kipi v mladih srcih. Preteklost slovenskega plemena je mračna in umazana. Boril se je vedno samo za svoje zatiralce. Najsvetlejša točka slovenske preteklosti je epopeja, katero je v tej svetovni vojni pisala jugoslovanska mladina s svojo krvjo po tujih bojiščih.

Kdor je ostal doma in se je nahajal na svobodni, je istotako z vsemi močmi delal za veliko dobro, katero je v duhu videl prihajati. Mladina je v prvi vrsti in skoraj izključno širila med narodom idejo jugoslovanske vzajemnosti, nosila na svojih plečih celo breme in nevarnost agitacije, pazila stalno, da voz ni običal ali se zvrnil s ceste.

Vse to je delala jugoslovanska mladina popolnoma nesebično. Zavedala se je, da kadar bo treba, leti sadove njenega dela in krvi, bodo nastopili drugi možje, morda celo taki, ki so bili še več-raj in danes zjutraj nasprotniki zedinjenja Jugoslov-
vanov, katere je bilo treba šele polagoma in z velikim trudom pripraviti za našo idejo.

Preobrat, ki se je izvršil, je v prvi vrsti in skoraj edino usluga jugoslovanske mladine, njeni agitaciji v domovini in po deželah entente. Na to delo je lahko ponosna in uspeh, katerega je doživela, ji mora biti najlepša nagrada in priznanje.

Dosegli smo veliko, tako veliko, da bi si v začetku vojske komaj zamogli sanjati. Imamo svojo državo, imamo zedinjeni narod, imamo priznanje v družbi narodov. To vse je nekaj tako velikanskega, da navadni državljan, ki tako rad godrnja po oštarijah, ne more niti v polnem obsegu razumeti važnosti teh pridobitev. Vendar je delo še zelo nepopolno in pred nami stoji velika, samo v glavnih obrisih postavljena stavba.

Jugoslovanska mladina, ki je s takim navdušenjem in požrtvovalnostjo gradila stavbo jugoslov. države med in pred vojno, mora nadaljevati svoje delo, dokler ne bomo imeli popolnoma izgotovljene in opremljene palače.

Tri reči so v sedanjih časih najbolj pereče in ob enem take, da lahko sodeluje cela jugoslovanska mladina z isto edinostjo in vnemo, kakor je delovala doslej za izvršitev jugoslovanske ideje.

1. Vcepitve in poglobitve jugoslovanske državne misli. Avstrijska državna misel, katero so ubijali našemu ljudstvu z vsemi sredstvi tekom stoletij, je izbrisana iz duš nepovratno. V duše našega ljudstva, pa ni pronikla še dovolj jugoslovanska državna misel. Tako so ostale te duše politično prazne, dovzetne za boljševiško agitacijo, ne za ideologijo boljševizma, ampak za njegove najgrše izrastke. Naloga naše mladine bo, da vsak v svojem okrožju neprestano širi in pogloblja med sodržavljani jugoslovansko državno misel in zavest. To še ne pomeni, da se moramo navduševati za to ali ono državno obliko, ali celo za neko gotovo vlado in še manj za vse odredbe dotične vlade. Kakor ima Francoz brez razlike naziranja in strank globoko vcepljeno zavest francoskega državljanstva, tako mora biti tudi pri nas. Tudi najskrajnejši demokrat, ki bi rad odpravil vse državne meje in organiziral človeško družbo po svobodnih občinah, mora priznati, da je to zaenkrat še program bodočnosti. Zaenkrat bo človeška družba še organizirana po državah in to državno misel je treba vcepiti in poglobiti v duše ljudstva.

2. Osvoboditev naših zaslužjenih bratov. Kakorkoli izpade določitev meja, bo še znaten del našega naroda ostal pod tujim gospodstvom. Preje smo bili sužnji vsi ali skoraj vsi, sedaj bomo imeli lepo, za življenje sposobno državo, toda znali smo v naprej, da se vsi ideali ne bodo dali naenkrat uresničiti. Pod laško tiranijo bo ostal lep kos naše domovine in našega naroda. Pod Grčijo ostane lepa pelavčarska ravnina s 300.000 prebivalci naše narodnosti, poleg tega bomo imeli manjše drobce med Nemci in Madžari. Jugoslovanska mladina, ki se je s tako požrtvovalnostjo borila za osvoboditev naroda, se tudi ne more mirno odreči tem pokrajinam in priznati rop, ki se je izvršil po načelih srednjeveškega državnega egoizma.

3. Boj za socialno svobodo našega ljudstva. Ne zapišem besede „demokracija“, kajti to besedo že rabi dandanes vsakdo in je postala kot figovo pero, s katerim se pokriva osebna sramota. „Demokrat“ je dandanes Hindenburg in Viljem Hohenzollern, Karolyi, Czernin in nadvojvoda Jožef. Prihodnost ima socializem in vsaka država, ki bo hotela biti trdna, bo morala biti zasnovana na socialnih načelih. V novi državi SHS mora novi red tudi popraviti stare socialne krivice, ki so se godile našemu narodu. V tem oziru smo bili dosedaj mirni in tihi, ker smo se zavedali s celim ljudstvom, da je v trenutku naše najvažnejše vprašanje ureditev mej. Kakor hitro pa pade ta odločitev, bo vstalo tudi naše ljudstvo, speča vojska kralja Matjaža, in zahtevala ne samo narodnih, nego tudi socialnih pravic. Ako dobro rešimo socialno vprašanje, bomo tudi najboljše poglobili državno misel in ustvarili predpogoje, da pri priliki rešimo zaslužene brate.

Te tri točke bodo velike smernice političnih bojev in razvoj prihodnosti. Naš dom moramo zgraditi gorje do pročelja. Naša mladina še ne more obestiti bojnega ščita, ki je tako čist in slaven, na steno ter si poiskati udobnih službic ali celo udati lepuharskemu življenju. Poseči mora v življenje, pričeti z novo agitacijo od duše do duše za našo državo, naše zaslužene brate in naš kmečki in delavski proletarijat.

Nemec ga je ubil...

Cirkovce na Dravi, p., 19. maja.

Pri zadnjih bojih na Koroškem je nemila usoda zahtevala tudi iz tukajšnje občine mlado življenje. V boju pri Sv. Marjeti ne daleč od Velikoveca je padel zadet od kroglice našega najkrutejšega sovražnika Nemca, obče priljubljeni mladenič Ludovik Hraš, sin tukajšnjih posestnikov Jožefa in Terezije Hraš, v nadejpolnem cvetju svojega življenja, star komaj 21 let.

Bojeval se je dolga tri leta na italijanski bojni črti, a se je od tukaj vendar srečno vrnil k svojim dragim, kjer se je vsaj nekoliko odpočil od prestanega truda in grozote vojne.

Ko ga je naša nova, ljubljena domovina zopet pozvala pod orožje, je brez odlašanja storil svojo sveto dolžnost in je šel z veseljem braniti našo mlado državo Jugoslavijo zakletih sovražnikov.

Bojeval se je na večih krajih kot pravi jugoslovanski junak z našimi sovražniki, dokler ga ni zadela smrtonosna kroglica našega najhujšega sovražnika Nemca in storila konec mlademu življenju.

Kakor je bil zvest svoji domovini, tako je bil zvest tudi svojim staršem. Še predno je zadnjič odkorakal iz Maribora braniti naš stari slovenski Koročan, je prihitel za trenutek še enkrat — zadnjič — se posloviti od svojih ljubljenih staršev, posebno še od svoje nad vse mu drage mamice. Pač ni mislil takrat, da gleda zadnjič mili obraz svoje ljubljene matere.

Dragi starši mladega junaka! Tako Vas je zadela bridka izguba najmlajšega in najljubšega sina od treh sinov-vojakov. A bodi Vam v tolažbo zavest, da je daroval Vaš sin junško svoje mlado življenje za našo novo, mlado domovino, ljubljeno naši Jugoslaviji.

Tebi, mladi junak, pa kličemo vsi ob slovesu: Bil si prvi junak iz tukajšnje župnije, ki si daroval cvet svojega življenja naši dragi in lepši domovini, zato Ti bodi vedno čast in hvala! Ako tudi počiva Tvoje telo daleč od nas tam v Velikovecu na Koroškem, ne bo ugasnil Tvoj spomin med nami. Spominjali se še bomo vedno s ponosom, saj si za nas vse, za našo drago domovino Jugoslavijo daroval svoje mlado življenje.

Vsem drugim omahljivcem, ki nimajo pravega poguma postaviti se na branik naše od vseh strani ogrožene domovine, pa bodi ta mladi junak najlepši vzgled pravega, zvestega branitelja svoje drage domovine.

Potovalcem v Beograd.

Naredba uprave mesta Beograd z dne 27. aprila leta 1919, št. 13.446, na ukaz ministrstva za notranje zadeve z dne 30. 4. 1919, št. 15.127.

V Beograd se je tako za časa okupacije, kakor tudi že po osloboditvi steklo in naselilo vse polno osebnosti, ki v Beograd sploh ne spadajo in samo ovirajo povratek onih meščanov, ki so ali odšli v vojsko, ali pa pobegnili pred sovražnikom; spričo nobenega dejstva, da ne brezobzirni sovražnik preselnic razdeja in oolenil in pa da je promet vedno otežkočen, so ti priseljenci tako pri naseljevanju domov se vračajočih, kakor tudi pri prehranjevanju samo v napoto. Zraven tega se je pa naselilo tudi vse polno podanikov sovražnih držav, katerih se že iz ozirov varnosti v mestu ne more trpeti. Zaradi tega uprava mesta Beograda v svrhu regulacije tega naseljevanja v Beogradu na osnovi § 326 kr. zakona narekuje:

1. Da se v Beograd ne sme preseliti od sedaj naprej nikdo, če nima v to izrecnega privoljenja uprave mesta Beograda. Prošnjo za privoljenje je predložiti potom pristojne policijske oblasti in v njej navesti natančno utemeljitev; policijska oblast prošnjo potem odpremi z uradnim predlogom na upravo mesta Beograd.

2. Da morajo vsi oni, ki so se v Beograd preselili po avgustu 1915 in še tam bivajo, prositi, da se jim dovoli nadaljno bivanje. Prošnje za to se morajo utemeljiti in predati za to postavljenim stanovaljskim komisarjem, ki jih potem s svojimi opazkami sprovedejo upravi mesta v svrhu rešitve. Kdor ne dobi dovoljenja za nadaljno bivanje, se mora v roku 10 dni po prejemu tožadevne odklonilne rešitve iz Beograda izseliti. Tako v prošnjo pod 1., kakor tudi v ono pod 2. se ima napisati: ime, priimek, število družinskih članov, če so vsi udje ene družine, in iz kakšnega razloga hočejo bivati v Beogradu, kakšna sredstva imajo za preživljanje in s čim se bodo bavili. Onim, ki se službeno nastanijo v Beogradu, pa zgorajšnjih prošenj ni treba vlagati.

3. Vsi podaniki neprijateljskih držav pa imajo v roku 10 dni po objavi te naredbe iz Beograda se izseliti, ako niso dobili specialnega dovoljenja za bivanje v Beogradu.

Vsak prestopnik te naredbe se bo kaznoval po § 326 kaz. zak. z zaporem od 1 do 20 dni in širanka bo po odgonu odvedena tja, odkoder je prišla, a tujezemei se bodo pa poslali v kraj, katerega določi uprava mesta Beograda.

Ta naredba stopi v pravno moč in veljavo v teku treh dni po objavi v službenih novinah.

Upravitelj mesta Beograda: k. Pucakovič l. r.
Mestni maršal Maribor, dne 17. maja 1919, Vladni komisar: dr. Pfeifer s. r.

Zaplankan vojvodski prestol.

Koroška, na kateri bijejo naši zatirani bratje in sestre že stoletja hud boj proti svojim tlačiteljem, gospodstvaželnim Nemcem, je slovenska. To nam dokazuje naša s krvjo in solzami pisana zgodovina — to nam pričajo imena koroških mest, trgov in vasi, isto potrdi bistre reke, žuboreči potoki, visoke gore, prijazni holmi, zeleni gozdovi ter prijazne cerkvice po hribih in dolinah. To pričuje tudi trpljenje in preganjanje, katero je ubogi slovenski rod na Koroškem stoletja prenašal, potrpežljivo in stanovito in raje, kakor da bi postal nezves, svoji domovini in jeziku svojih očetov. In krona vsen prič, da je in mora biti Koroška slovenska, pa je vojvodski prestol na Gosposvetem polju, kjer si je pred davnim časom slovenski rod v slovenskem jeziku ustoličeval svojega kneza, kateri mu je slovesno prisegel, da mu bo pravično vladal, ga ščitil in branil. Vojvodski prestol, ta svet spomin naše nekdanje slave in samostojnosti, kamor tolikrat romajo naše misli v trpljenju in žalosti, a tudi v veselih dneih, ta še danes priča, slovesno priča, da je Koroška slovenska. Ta vojvodski prestol, nam toli mil in drag, pa je Nemcem silno neljub in neprijeten, ker venomer priča proti njihovim zlobnim namenom, uničiti, potujčiti slovenski rod. Iz golega sovraštva je dal leta 1914 koroški deželni odbor vojvodski prestol na Gosposvetem polju zaplankati, da bi kranjskim Slovincem, kateri so nameravali romati h Gospi Sveti, ja ne bilo možno videti ta bodrilni spomin. Mestni svet celovski pa je proti nameravanemu romanju kranjskih Slovencev slovesno protestiral, boječ se, da bi se isti na spominapolnih Gosposvetkih tleh ne navžili novega navdušenja in novih moči, proti tiranom svojih koroških bratov in sester. Koroški vsenemci so sklicali proti nameravanemu romanju celo velik protestni shod, na katerem je govoril znani vsenemški hujšak dr. Angerer. Z velikim zadovoljstvom in veseljem so vzeli zborovalci na znanje nadkulturen čin koroškega deželnega odbora, da je dal isti vojvodski prestol na Gosposvetem polju zaplankati. In tako še morda sedaj stoji, ta priča naše nekdanje slave, zaplankan in zapuščen na Gosposvetem polju, ako še ga ni uničilo nemško divjaštvo. Pa upajmo, da čas ni več daleč, ko bo vojvodski prestol na Gosposvetem polju spet odplankan in prišel do svoje nekdanje slave. Ko bo izgnan kruti Nemec, ki je hušji od Turka, iz Slovenske Koroške, si bo naš slovenski kmet spet ustoličeval kneza, ki mu bo dober, pravičen, ter bo ščitil in branil slovenski rod, in za vedno bo tedaj zaplankan na naših tleh nemška krivičnost, njihova grozodejstva, ki so jih izvršili nad težko izkušanemu slovenskemu rodu, njihova kultura in ves spomin na nje.

„Radecki je en fajn gospod!“

Stari vojaki, ki so služili pod očetom Radeckim, so prepevali potem po slovenski domovini pesem, ki se začneja:

„Radecky je en fajn gospod.“

Ko sem slišal to pesem, mi je stopila živo pred oči usoda starega Radeckevega vojaka.

Bil je kmečki fant, doma gori nekje na Gorenjskem.

Ko je zaslutil, da mu grozi čast, da bo moral nositi

... suknjo belo,
sabljo prepasano,
puškico nabasano,

je zbežal v gore in se skrival po planinah in jarkih huje, kot se skriva zverina pred lovcom.

Domačini, njegovi sosede, so ga pomagali loviti cesarskim biričem. V njunovo srce ni segel nobeden žarek usmiljenja do ubogega begunca. Treba je ubogati biriča, to je bila edina ideja, ki jim je napolnjevala dušo.

Slednjič so ga nekje ujeli — v grmovju ali na svislih, kakor je pač bilo — zvezali ter izročili cesarski gosposki, ki ga je pretepla, uklenila in tako uklenjenega izročila očetu Radeckiju.

Morebiti je v dolini nekje bolestno utripalo dekleško srce, ko se je raznesla novica, da so ujeli Gorenjskega Janeza. To je bil edini človeški počutek, ki je posegel v valovanje divjih prirodnih moči.

Pri očetu Radeckiju se je takoj začela patrijična vzgoja Gorenjskega Janeza. Takrat, ko še ni bilo časnikov, politike, društev, socialistov in podobnega vraga, ki je v zadnjih letih obstoja Avstrije mešalo glave nadebudnim braniteljem onega fantoma, katerega so imenovali „domovina“, je bila tudi vzgoja „cesarskih fantov“ veliko bolj enostavna. Edino vzgojno sredstvo je bila palica. Tista prožna in žgoča palica, katero je po prievodovanju starih vojakov upeljala dobra cesarica Marija Terezija — „vojaška mati“, kakor so jo imenovali, ki je pa sama najbrže ni hotela nikoli poskusiti. Toda to je pomota, kajti palico za naše ljudstvo so poznali nemški fevdalni gosrode že od nekdaj, za fante ravnotako, kot za dekleta, za otroke in za starše.

Janez jih je dobival s palico, kakor je pač bilo prisoteno, po 25, po 50, pa tudi po več. Tako krepak pač ni bil, kakor njegov tovariš, tisti „peme“.

V nedeljo, dne 25. majnika t. l. popoldne ob pol 5. uri v Narodnem domu v Mariboru igra „Domen“. Igrajo mariborski „Orli“ in „Orlice“. Pridite!

ki je bil nekoč obsojen, da jih dobi 50. Vlegel se je mirno na klop, štel udarce glasno skupaj z biričem in ko je prišel do 25, je dvignil glavo, zavihal brke in zaklical: „Se 25!“

Slednjič se je pa utrdil tudi Janez in kolikor bolj se je njegova zadnja stran navadila na palico, toliko bolj se je utrdilo njegovo srce v zavesti avstrijskega državljanstva.

Tako je preživel 8 ali 14 let, se vojskoval zoper Laha, ki mu ni storil nikdar nič hudega in ki je imel ravno tako pravico boriti se za svojo domovino, kakor Srb za svojo, kajti takozvani dunajski kongres gotovo ni imel nobene pravice izročiti Benečije in Lombardije Avstriji. Poleg tega še stradal, delal, trpel mráz in vročino, prenašal vse mogoče surovosti svojih predstojnikov. Živel je kot božji volek na tej grešni zemlji, trpel več kot črna živina.

Čez 14 let se je vrnil izčrpan in izmozgan v svojo gorenjsko vas, zapravljen je najlepša leta, bil brez premoženja in brez rodbine, stopil je v službo za hlapca z edino prihodnostjo, da bo nekoč kot be-
rač brez srajce in v preluknjanih hlačah poginil za plotom ali v listju za hlevom in, ko je šel na delo, je zapel:

„Radecky je en fajm gospod!“

Ld.

Mirovni pogoji — Novi Avstriji.

Curih, dne 21. maja. Po poročilih nemškega izvora se sodi, da bodo obsegali pogoji, ki jih predlože Nemški Avstriji, naslednje točke:

1. Brezpogojni odstop od zveze z Nemčijo in opustitev vseh priprav za poznejšo zvezo.
2. Načelno pripravljenost za pristop k podonavski federaciji, pri čemur je mišljena za sedaj le gospodarska in finančna skupnost, pod nadzorstvom zveze narodov. Politično se Nemška Avstrija nevtalizira.
3. Plačilo znatne vojne odškodnine v zlatu.
4. Prevzete vojne posojila skupno z Ogrsko.
5. Priznanje mej, pri čemur se odtrga od Nemške Avstrije Češka, Moravska, znaten del Šlezije in južne Tirolske, Koroške in Štajerske.
6. Ljudsko Glasovanje v Zapadni Ogrski.
7. Ureditev notranjih razmer po intencijah entente.

Ako Nemška Avstrija teh pogojev ne bi sprejela, bi ji ententa zaprla dovoz živil in bi ji naložila toliko finančno breme, da bi dolgo ne mogla misliti na samostojnost.

Lugano, dne 21. maja. Posebni poročevalec lista „Idée Nationale“ v Parizu piše svojem listu, da so pogajanja med Benešem, dr. Lammaschem in dr. Trumbičem, ki jih vodijo angleški diplomati v svrhu, da se ustvari podonavska federacija, uspela že tako daleč, da je vsak čas pričakovati njene sklenitve v St. Germainu z odobravanjem ententinih vlasti izvenšit Italijo. — List pravi, da bo Italija gotovo še v zadnjem trenutku porabila ves svoj vpliv, da bi zabranila tako združitev, ki nasprotuje njenim interesom.

Lucern, dne 21. maja. O priliki objave mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo izjavlja „Liberte“, da nemškoavstrijski problem kulmina v tem, da se pač ustvari nova država s finančnimi in gospodarskimi pogoji, ki ji bodo omogočali življenje, t. j., da bo z mogla eksistirati v gospodarskem sporazumu z Čehoslovaško, Rumunsko, Poljsko in Jugoslavijo.

Curih, dne 21. maja. Iz krogov, ki stoje mirovni konferenci blizu, se poroča, da se v avstrijsko-nemškem vprašanju še nič trdnega ni sklenilo. Pričakovati je, da pride na vsak način do ustnih razgovorov. Ententa namerava nazivati Nemško Avstrijo — Novo Avstrijo.

Slovenija vojno ozemlje.

Beograd, 21. maja.

Ministrski svet je nanovo potrdil prejšnji odlók, s katerim se proglašja Slovenija za vojno ozemlje. Politični shodi v tem ozemlju se morejo vršiti le, če jih dovoli pristojno okrajno glavarstvo in če to potrdi vojna oblast.

Mariborske Slovenke!

V ponedeljek, dne 26. maja se vrši v mali dvorani Narodnega doma točno ob 5. uri zvečer pripravljeno zborovanje v svrhu ustanovitve slovenskega ženskega društva. Maribor. skoslovensko ženstvo vseh slojev iskreno vabljen. Slovenke, agitirajte za obilno udeležbo.

Oddaja trafik.

Na naslov okrajnega finančnega ravnateljstva v Mariboru.

Poroča se nam:

Odpovedala se je tobačna trafika Franu Šosteriču pri Št. Vidu pri Ptuj. Ako se bi trafika nobenemu drugemu ne odpovedala, bi bil moral to biti slučaj pri Šosteriču, ker ta mož je ves čas svojega življenja smatral kot prvo in sveto dolžnost, da je preganjal in ovačal vsakega zavednega

Slovenca. Vse kar je bilo narodno, ali imelo miru pred tem človekom; zato pa je užival tem večje simpatije pri naših nasprotnikih. Takim ljudem se mora v naši svobodni Jugoslaviji odvzeti vse pravice, katere so do sedaj uživali. Čudno pa je, da je razvidno iz razpisa okrajnega finančnega ravnateljstva, da mora biti trafika v hišnih št. 7, 8 ali 9. Vprašamo javno: Kdo je dal te podatke ravnateljstvu? Vse te tri hiše so last Šosteriča. Zato bi ravno morala biti trafika v Šosteričevi hiši? Št. Vid je ja večji! Mar niso primerne druge hiše, ravno nemškega ovačuha? Nasprotno so te hiše na koncu kraja, najbolj oddaljene od cerkve! Res čudne razmere, da se takim osebam še gre na roke, ki so zakriville žalostno preganjanje žalostno preljubljenega gospoda kaplana Žirovnika in trgovca Tombaha, kar je le zakrivil Šosterič aporazumno z orožnikom Slatarjem, da je na tisoče broječa druhal napadla oba in jih razmesarila tako, da se imata le božji previdnosti zahvaliti, da sta še ostala pri življenju, a na posledicah pa še trpita in trpela bota vse življenje. K temu pa še mora biti omenjeno, da je nemški Šosterič do sedaj le izkoriščal trafiko in se ni oziral na predpise in dolžnosti.

Podpisovanje državnega posojila podaljšano do 31. maja.

1. ČLUNSKO NOVIČE

Škof dr. Anton Mahnič. Čitali smo v našem časopisju, da so Italijani odpeljali dr. Mahniča s Krka nekam. Potem smo čitali še nekaj, da se sedaj nahaja v nekem samostanu v Italiji. In zdí se, kakor da se hoče naša javnost, navajena udarcev, s tem zadovoljiti. SKSZ v Mariboru se je na svoji prvi odboru seji pečala s to zadevo. Konstatiralo se je dejstvo, da je škof dr. A. Mahnič eden najzaslužnejših in najodličnejših sinov slovenskega naroda. On je oče katoliškega preporoda med Slovenci. On je dal mogočnem sunek slovenskemu znanstvenemu delovanju s svojim Rimskim katolikom, katerega naslednik je revija Čas. On je sprožil misel slovenskih katoliških shodov. On je ustanovitelj Leonove družbe, on si je za slovensko znanstvo pridobil velikih zaslug. Brez Mahniča si težko mislimo Kreka in druge delavce na izobraževalnem in organizatornem polju. Mahnič pa je vse to tudi bratom Hrvatim. Slovansko bogoslužje (glagolica) ima v njem svojega zagovornika. Uboji seljak na istrskih otokih je v škofu Mahniču našel svojega zaščitnika napram oderuškemu laškemu trgovcu. Mahnič je s škofom Jegličem zagovornik Jugoslavije. Zato ni samo duhovnik in škof, ampak tudi velik Jugoslovan. Kot tak nam je dragocen brez razlike strank in mišljenj. Zato se mi, ki v Mahniču vidimo očeta vseh onih idej, katere zastopamo, ne moremo sprijazniti z molčanjem o usodi tega moža. Zahtevamo pojasnil. O dr. Mahniču se mora pisati, se mora poizvedovati, se mora interpelirati! Čegava je v prvi vrsti ta naloga?

Imenovanje. Vladni komisar mesta Maribor dr. Pfeifer je imenovan za vladnega tajnika. Častitame prav iskreno k temu odlikovanju!

Izpremembe v osebju. Davčni oficijal Maks Merčun v Radgoni je premeščen v Slovenjgradec. Veterinarski pristavi dr. Franc Zavrnik v Ptuj, Josip Šerbar v Ormožu, Franc Veble v Konjicah, Franc Lobnik v Mariboru in Peter Rihtarič v Šoštanju so imenovani za provizorne državne živilnozdravnike na doseganju službenem mestu 10 činovnega razreda.

Podpisujte 4% državno posojilo! Kakor znano je finančni minister v Beogradu razpisal državno posojilo, ki se obrestuje po 4%. Podpisovanje je podaljšano do 31. majnika. Dočim se opaža v drugih pokrajinah naše kraljevine živahno zanimanje za naše državno posojilo, se naši kraji skoraj ne zmenijo zanj. Vzrokov nam ni treba navajati. Opozorjamo pa, da je brezdomno naše državno posojilo najvarnejši denarni papir, ki se bolje obrestuje kakor vsi drugi vrednostni papirji. Vrhutega bodo imeli bomo državnega posojila pri uređvi valute posebne prednosti. Pa tudi, če ne upoštevamo te gmojne prednosti, se moramo zavdati, da moramo nuditi naši mladi državi vsa sredstva, ki jih potrebuje v tej prehodni dobi, ako naj vrši svojo dolžnost napram svojim državljanom. S tem bomo tudi pokazali da nismo le v besedi, temveč tudi v dejanju vneti Jugoslovani. Zato pa: podpisujte po možnosti državno posojilo!

Dramatičen odsek mariborskega „Orla“ priredi v nedeljo, dne 25. maja 1919 ob pol 17. uri v veliki dvorani „Narodnega doma“ v korist „Akad. domu v Zagrebu“ gledališko predstavo Domen. Narodna igra v petih dejanjih. Med odmorih svira godba. — Blagajna se odpre ob pol 16. uri. — Cene prostorov: Foteljski sedeki 8 K; sedeži I.—IV. vrste 6 K; V.—VIII. vrste 5 K; ostale vrste 3-50 K; stojišče 2 K. Na galeriji sedeki 3 K, stojišča

1-50 K. Dijaške in vojaške vstopnice 1 K. — Predprodaja vstopnic v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru ter v nedeljo od 10.—11. ure pri blagajni.

Mariborski „Orla“ priredi v nedeljo, dne 25. maja popoldne ob 1/2 5. uri igro „Domen“. Čisti dobiček je namenjen „Akad. domu“ v Zagrebu. Pridite iz mesta in okolice v obilnem številu! Predprodaja vstopnic je v Cirilovi tiskarni, Koroška cesta 5. Kdor želi videti zanimivo in lepo igro, naj si kmalu prikrbi vstopnico, kajti zadnji dan bo gotovo že vse razprodano.

Koncert v prid koroškemu beguncem. Opozorjamo še enkrat na dobrodelni koncert „Vranske Vle“ na Polzeli v nedeljo, 25. t. m. ob 3. uri pop. pri Climpermanu. Med koncertnim odmorom govori o koroških Slovencih in njih razmerah koroški begunec č. g. dr. Cukala, zapnik iz Podklostra.

Izkaz duhovnikov ljubljanske škofije. Pri šk. ljubljanskem ordinariatu se dobi izkaz duhovnikov in skupaj ljubljanske škofije prvič v slovenskem jeziku Cena 3 K 50 v. Trdno smo prepričani, da bo prihodnje leto tudi seznam duhovnikov lavantinske škofije slovenski; ali se mogoče varamo? Slišali smo namreč, da se misli na latinsko izdajo, katero pa odločno odklanjamo.

Usmiljenim srcem! V Račah pod Mariborom živi vdova Jozica Sever, mati 6 otrok v starosti 4—14 let. Njen mož je bil uradnik v raski tovarni, zaveden Slovenec ki kot uslužbenec pri nemški gospodi ni imel dobrih časov. Pomanjkanje med vojno razjedlo mu je zdravje in ga pred nekaj položilo v grob. Udova je brez vsakih sredstev, zaslužiti ne more, ker svoje mnogoštevilne dece ne more pustiti brez nadzorstva. Nahaja se vsled tega v skrajni bedi. Apeliramo na dobro srca, da ji naklonijo v čim večji meri podporo, da reši otroke in sebe pogina. Darove sprejema uredništvo tega lista.

Spričevalo. Orožniški stražmojster Čuk v Selnici ob Dravi, rodom Slovenec, po mišljenju hud nemški škof, je pokazal svoje sovraštvo do zavednih Slovencev v največji meri v vojnem času, zlasti v l. 1914, ko je služboval v Rušah. On je eden izmed tistih krvnikov, ki so tirali v začetku vojne toliko nedolžnih ljudi v ječe. Ker pa je sedaj na zahtevo okr. glavarstva prestavljen iz Selnice tja v breški okraj in ker je imel navado, da je vsakega k vojakom poklicanega Slovenca pri pristojnem poveljstvu očrnil kot sumljivega, se mu izda za na pot predstoječe „priporočilo“ spričevalo.

Slovenski fantje mariborskega topniškega polka, kateri stojimo na braniku proti kletemu staremu našemu sovragu, grabežljivemu Švabu, pošiljamo iskrene jugoslovanske pozdrave vsem zavednim našim dekletom, katere naj pridno šivajo naše trobojnice, da jih bodo razobesile na dan osvobodjenja našega sedaj nesrečnega Korotana. Sedaj stojim še le na štajersko-koroški meji, pa narodna dolžnost in esveta zahtevata, da prej ne mirujem, dokler ne izkrenemo teh lačnih nemških tolp iz našega Korotana. Predmojster Frankovič Ign., Dornova pri Ptuj; Korpar Lenart, Sv. Lenart pri Veliki Nedelji; desetnik Pintarič Anton Lahonščak, Sv. Tomaž pri Ormožu; desetnik Goltner Ivan, Sv. Miklavž pri Mariboru; topničar Kirbiš Jožef, Sv. Peter pri Mariboru; poddesetnik Habjanič Vincenc, Velika Nedelja; štabni ognjičar Habjanič Andrej, Velika Nedelja; četovodja Vogriac Franjo, Sv. Marjeta na Drav. polju in topničar Damš Ivan, Sv. Barbara pri Mariboru.

Kako krivično se nam odmerja dohodninski davek. V letu 1918 moral sem rad ali nerad dati erarju enega vola, tako da imam sedaj samo enega in si ne morem nič vzeti, ampak moram prositi druge ljudi, da mi pomagajo. Za tega vola so mi res izplačali 1200 K, da sem si potem kupil drugega malega, kateri pa še bo komaj prihodnje jesen za vožnjo. Vina sem nabral v letu 1917 5 hl in od tega sem moral v letu 1918 prodati 2 hl, 1 po 3 K, da sem si kupil galico in kolje. Od tega velikanškega skupička so mi naložili 91 K dohodninskega davka. Proti temu sem napravil takoj ugovor in pojasnil kakšne izdatke imam nasproti tem dohodkom. Nima nič svojih ljudi, ampak vse delo moram opravljati z družino in tujimi delavci in koliko me stane vse to. Sedaj sem dobil odgovor, da moram v 14 dneh plačati omenjenih 91 K, kjer drugače mi zarubijo še drugega vola. Gospodje pri zeleni mizi, povejte nam, kje je pravica! Kmet iz Žetal.

Podkovska šola v Ljubljani. S 1. julijem se prične na podkovski šoli Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani podkovski tečaj, ki bo trajal do konca meseca decembra 1919. Prošnje za sprejem v podkovsko šolo, ki morajo biti opremljene s kratnim in domovinskim listom, z zadnjim

šolskim spričevalom, z učnim spričevalom, da se je prošnik izučil podkovstva in z uravnostnim spričevalom morajo biti vložene do 15. junija 1919 na ravnateljstvo podkovske šole v Ljubljani.

Nemško uradovanje? Poroča se nam: Vkljub temu, da je pri nas uradni jezik slovenski, vendar še nekateri uradi prav radi postrežejo z nemškimi. Tako je nek urad v Mariboru izdal nemško listino dne 13. t. m. in neki drug urad z najbližje mariborske okolice, dne 19. t. m. Opozarjamo pa vse urade brez izjeme, da so dosledni in neizprosni. Slovensko uradovanje v vsak urad!

Koks za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani lahko nabavi iz Nemške Šlezije poljubno množino koks. Cena bo približno K 30.— do K 35.— za 100 kg. Opozarjamo obrtnike, ki reflektirajo na koks, da prigrasijo svoje potreščine omenjenemu uradu najkasneje do 1. junija t. l., na poznejše priglasje se ne bo mogoče ozirati.

Otrobi. Občinski gospodarski urad ima večjo množino otrobov na razpolago in jih odda tudi v večjih množinah. Kdor jih želi kupiti, naj se oglasi v uradu.

Moka in kruh. Zadnje dni je prispelo občinskemu gospodarskemu uradu toliko moke, da je za prihodnje mesece pokrita potreba in da občinski gospodarski urad more zvišati dnevne porcije. Dospela je tudi krušna moka, tako da je gospodarski urad celo v stanju znižati cene kruha. Občinstvo hode torej odslej prejemalo dvojno množino moke za jelo, to je pol kg za osebo na teden. Pri kruhu pa odpade razlikovanje med navadnimi potrošniki in težkimi delavci in bode prejemala od 26. t. m. vsaka oseba po pol hleba na dan. Ob enem se zniža cena kruha tako, da bode od navedenega dne stal hleb 2 K. Ako se v prihodnjih dveh tednih pokaže, da zadostuje moka, ki je sedaj na razpolago, popolnoma potrebam prebivalstva, se bodo opustile izkaznice tako za kruh kakor tudi za moko. Le v slučaju, da bi prebivalstvo zahtevalo še več krušne moke, bi bila občina primorana obdržati še krušne izkaznice.

»Savinjska podružnica SPD« ima dne 24. maja ob 8. uri zvečer v gostilni g. Robleka v Žalcu svoj občni zbor po običajnem dnevnem redu.

Za koroške begunce so darovali: Trgovca A. Gnušek, okr. tajnik F. Babič, prekaževalec mesa Rudolf Vele, stavbenik Jos. Nekrep, vsak po 50 K, Al. Maun 10, Jos. R. Šunko 4 K. Hvala!

Zopet dve gostilni zaprti. V Studencih je okr. glavarstvo zaprlo gostilno Vlahovič—Petričič. Vse nemška družba pod vodstvom dr. Jurica je imela čez pol noč tam svoj parlament. Mariborska policija pa je zaprla gostilno »Erdäpfelkasino« (Se nekowitsch) v Gosposki ulici, ker je gostilničarka kljub prepovedi prodajala vino. Nuja potreba je, da se zaprejo sploh vsa zbirališča nemčurjev in boljševikov.

Direktni osebni vlaki Ljubljana—Dunaj. Z dnem 22. majnika 1919 se med Ljubljano in Dunajem po južni železnici vpelje zopet direktni promet osebnih vlakov tako, da bo vlak 36 a (odhod iz Ljubljane ob 10,41, prihod v Maribor ob 15,04), ki je vozil dosedaj samo do Maribora, vozil iz Maribora dalje proti Dunaju (odhod iz Maribora ob 15,40). Iz nasprotna smeri bo direktno vozil z Dunaja vlak št. 35 (odhod iz Dunaja ob 21,40), ki preide v Mariboru v vlak št. 35 a (odhod iz Maribora ob 10,13, prihod v Ljubljano ob 14,51). S tem je ustrezno ponovnim željam občinstva, ki mora čez Špilje potovati v inozemstvo in obratno.

Nova slovenska kavarna v Mariboru. Kakor smo že svoj čas poročali, je kupila znano kavarano »Europa« v Vetrinjski ulici v Mariboru Slovenka gospa Stelcerjeva, jo nanovo preuredila in prenovila ter jo prekrstila v »Narodno kavarano«. Slovenci smo torej dobili še eno slovensko kavarano v Mariboru. Slovincem torej v bodoče ne bo treba posecat nemških kavarn. Novo slovensko podjetje pa priporočamo!

Razdelitev sladkorja za mesec majnik v mariborskem okrajnem glavarstvu. Studenci: Občina 950 kg; Dobrovec: Raunik 300; St. Ilj v Slov. gor.: Plevnik 580, Hamer 740 (23); Svaty 580; Fram: Zamolo Konrad 400, Kodric 380, Högenwart 300; Kamnica: Poš 530 (7), Ravnjak 400; St. Jurij na Pes.: Dobaj 670 (8); Jarenina: Cvilak 700 (38), Kramberger 400 (16), Skribe 300; Sv. Jakob: Schneeberger 1090 (50); Sv. Križ: Verdonig 510; Krčevine: Sok Janez, Serec Jožef, Mydlil Aleš 1730; Hoče: Vodek 980; Rače: Kodrič 40, Sijaneč 280 (16), Lašič 230; Gornja Sv. Kungota Rojko 700 (6); Spod. Sv. Kungota: Vaupotič 470, Likavec 300; Limbuš: Soroko 300, Zemljč 320, Rotner 200; Sv. Lovrenc nad Mariborom: Kukovič 300, Jäger 300, Oder 300, Kores 200, Karničnik 300, Bauer 2600; Sv. Marjeta na Drav. polju: Macun 660 (19); Sv. Marjeta ob Pes.: Baumgartner 640, Jager 400; Sv. Martin pri Vurbergu: Krajnc 680; Sv. Nikolaj: Florjančič 260 (6);

Ploderšnica: Schönwetter 270 (50); Sv. Peter: Lajnc 1020 (18); Pekar: Sorko 220; Planica: Kodric 220; Podova: Novak 520; Pobrežje: Občina 1520; Ruše: Kupčič 220, Kousum 180 (120), Beigott 420; Sernee 180; Reka: Lebe 610; Ribnica-Brezno: Povoden 80; Razvanje: Koc 330; Radvanje: Lobnik 840 (112); Marija Brezje: Horvat 610; Žiteča vas: Kostanjšek 380; Slivnica: Loh 300, Polajanko 500; Tezno: Sebeder 200, Walzl 50 (93); Svečina: Smolnik 500, Skribe 300; Selnica ob Dravi: Občina 1340 (98), Glaser 300; Peki: Drogenik 220, Svele 200 kg; Makole: Košorok 900, Dreo 270 (50), Novak 420; Sv. Martin na Pohorju: Vorša 890 (130); Gornja Polskava: Uranjek 400, Navratil 390 (3); Poljčane: Vodek 590 (15), Flis 300, Knaflič 270 (2); Pragersko: Tišler (298); Studencep Kaučič 610; Tinje: Rožman 00; Spodnja Polskava: Sicherl 530; Sv. Venčesl: Počivavšek 400, Krošelj 500, Rožman 500 (2); Slov. Bistrica: Omerzu 300, Stiger 300, Kos 260 in Pinter 1000; Sv. Ana na Krembergu: Kocbek 730; Sv. Anton v Slov. gor.: Tušak 500, Markovič 300 (90), Ozvatič 400; Sv. Andraž v Slov. gor.: 170; Sv. Barbara: Šabeder 240, Šauperl 170 (30), Kostanjšek 600; Sv. Benedikt: Šumenjak 1240; Sv. Trojica: Čauš 560, Čeh 370 (28); Sv. Jurij v Sl. gor.: Bauman 480 (25), Verglez 310 (20), Siter 360 (40) in Schönwetter 400; Sv. Lenart v Slov. gor.: Zemljč 1180 (60); Negova: Šumenjak 170; Sv. Rupert: J. Lorber 690, Bauman 200, Golob 200, Rois 400; Biš: Rois 190; Sv. Duh pri Lučanah: Majcen 560 (598); Sv. Ana: Aprovizačni odbor 880 (123); Spilje 1000.

Občni zbor Podravske podružnice SPD se vrši v nedeljo, dne 25. t. m., ob 14. uri pri g. Fric Glaserju na Smolniku.

Dopisi.

Ruše. Tukaj bo predaval v nedeljo, dne 25. t. m. ob 3. uri popoldne v šoli g. Jurandič o čebelarstvu. Čebelarji iz Dravske doline pridite vsi.

Iz Slov. goric. Naznaujam Vam, da se je vozil preteklo soboto pokojni Linhart, urednik pokojnega »Štajerca« z aeroplanom po Slovenskih goricah. Iz njegovih »metulčkov«, kateri so frčali od njegovega letala, je razvidno, da še njegov nemčursko hinavski duh ni zamrl. Mi Slovenje goričani mu odkrito povemo, da naj se vozi raje po obljubljeni Nemški Avstriji in tamtaj Nemcem pove, da je v Jugoslaviji vse v redu in stokrat bolje kakor je v Nemški Avstriji. Mi slovenski mladeniči dobro poznamo tvojo hinavščino in nas ne bo odvrnil od naš domovinske dolžnosti, katera nam je nad vse sveta. Vsi, ki ljubimo svoj dom, naše lepe griče in livade, gremo z veseljem k orožnim vajam, saj se gre za brambo domačih krajev pred divjaškimi Nemci.

Sv. Bolfenk v Slov. gor. Nismo vedeli, da je bil naš kraj tako važen del bivše Avstrije; to nam postaja jasno še le zdaj, ko snubi hinavski Nemec tako srčno sladko našo zemljo. Dne 16. maja nas je namreč obiskal nemški agitator, seveda v jugoslovanski obleki, in delal propagando za Nemško Avstrijo. Pravil je ljudem po gostilnah, da je bil prej častnik, četudi je kazala vsa revna zunanjost, da je navaden postopač; hvalil se je, da je prijatelj odličnih gospodov in da so ga povsod zelo častno sprejeli, tako tudi v domačem župnišču. Pozneje pa smo izvedli, da so ga tam v prvem hipu spoznali za nevarnega potepuha, akoravno je ponižno prosil, če bi imeli kake čevlje in če bi dobil še kaj toplega. To je bila takoj v začetku tudi naša sodba. Vsa čast pa zavedni gostilničarki, ki je nevarnega berača kratkomalo »vrgla« iz svoje gostilne. Mogoče je, da se je možakar oglasil še v drugih krajih. Imel je staro avstrijsko vojaško obleko in nabito poln nahrbtnik, bil je srednje velike postave in ima močne svitle brke pod nosom. — Dne 17. maja nas je doletela druga čast: obiskal nas je nemški letalec in metal slovenske letake na naše hiše. Nemška gospoda se je tokrat postavila na kmetstvo stalše in govori v imenu kmetov; najbolj jej leži v železcu okr. glavarja v Mariboru in Ptuj, znamenje, da je letav v ozki prijateljski zvezi z umrlim »Štajercem«. Ne, ne, gospoda, s takimi hinavskimi prijatelji nečemo imeti nobene zveze! Če ste res kmetje, kakor pravite, potem obdelajte lepo svojo zemljo, — samo da ne vemo, kje pravzaprav leži? Pravite namreč: mi v našem Primorju, mi v Gracu in na Dunaju, mi živinorejci, naš lesni trg, naša vinoreja...! No, če to ni laž, potem ne vemo kaj je laž; toliko različnih vrst gospodarstva najdeš k večjemu na bogati grofovski ali knežji graščini. Takšni »kmetje« se že lahko vozijo z aeroplanom, naš pravi slovenski kmet pa hodi zdaj peš za težko obloženim gnojnim vozom na njivo, saditi krompir in koruzo. Žato, nemška gospoda, ostani le, kjer si! Tudi mi ostanemo, kjer smo.

Sv. Bolfenk v Slov. gor. Na občnem zboru naše posojilnice nam je koroški narodnjak in štajerski rojak g. župnik Poljanec v poljudnih besedah razlagal veliki pomen kmetijskih podružnic. Njegove besede ne bodo ostale brez sadu. Misel

o sprožena, načrt je narejen; p edno bo zapadel prvi sneg, mora sad dozoreti, moramo imeti svojo podružnico. Oglasite se pridno kot ustanovni udješi, ki imate smisel za povzdigo in organizacijo kmetijstva! Izgube pri tem delu re bo n b ne. ož pa mnogo napredka in koristi. — Pokopali smo Lizo Gomilšek iz spoštovane hiše Gomilškove v Bišu sestro pokojnega profesorja in pisatelja Jakoba Gomilšek. Bila je velika dobrotoljica revežev, priljubljena pri znancih in neznancih radi svoje spretnosti, skromnosti in dobrosrčnosti. Bodi ji Bog plačnik za vsa dobra dela.

Slov. Bistrica. V nekem slovenskem časopisu je bila izražena želja, da se vendar enkrat pomočjo zadnji nemčurji iz naše okrajne sodnije, kateri so strup za našo Jugoslavijo. Gotovo je še marsikateremu v spominu izlet, kateri se je vršil 4. velikega travna 1. 1914 v Laporju. Kako so se razni »veliki gospodje« takrat prizadevali, čim več teh izletnikov spraviti v lukajo. Kako grdo in barbarsko so obsodili gospoda župnika iz Laporja — in take »velike gospode«, ki so naši državni tako naklonjeni, bi sedaj še podpirali in rešili? Radovedni smo, kakšne zasluge imajo ti gospodje za našo državo, da še vedno tako široko sede na svojih visokih mestih. Nerazumljivo nam je, da naša vlada še vedno redi take nemčurje, kateri že zdavno spadajo v deželo lačnih hujšakov. Saj je še mnogo uradnikov, kateri bi prav lahko in z večjo vestnostjo upravljali te službe. Zdaj smo Slovenci gospodje in stare Avstrije ni več, toraj odločno zahtevamo, da se ti nemčurji takoj odstranijo in da pridejo k nam res slovenski zavedni uradniki. Proč s temi nemčurji, s temi hejlovci, proč s tem starim blagom!

Pretrež pri Slov. Bistrici. Dasiravno že ve vsak otrok, da je odklenkalo gnilemu režimu stare, trhle Avstrije, dasiravno ve vsak, da živimo v svobodni Jugoslaviji, ki je že priznana, se nahajajo pri nas še vedno ljudje, ki tega ne vedo, ali pa nočejo vedeti. So nekateri, ki še vedno objokujejo »milo Avstrijo«, ki pravijo, da nam je le Avstrija bila prava domovina, ki se nikakor ne morejo oživet v nove razmere, ki ne morejo tiho misliti, ampak jim vsaka misel uide v svet — ravno kot brezobnim klepetaljam. To so oni, ki so bili prej duše stajercjanskega gibanja, kratko rečeno — nemčurji prvega razreda, ki delajo glavni »halo« v vrstah onih, ki nikdar niso bili prijazni našemu mišljenju, najmanj pa sedaj, v tem kritičnem času. So zopet drugi, ki je cela stvar deveta briga, ki pravijo: »Mi je pač vseeno, kje da sem, pod Nemcem ali Slovincem. Samo, da mi gre dobro«. Oni kimajo sedaj tu, sedaj tam. Končno pridejo na vrsto ljudje, ki čutijo narodno, a si ne upajo nasprotniku povedati, kar mu gre in molčijo. Človek, ki vse to vidi, strmi in se čudi. Na tak način imajo lahko delo oni, ki prihajajo, agitirajo in pridobivajo ljudi zase. Žalibog, da so to ravno naši nasprotniki, ki delujejo samo na to, da bi z veliko premočjo zadušili vse drugo, kar jim ne ugaja, ki žele samo državni polom. Mislimo, da bo zadostoval ta opomin, če ne drugič več in natančneje.

Tinje na Pohorju. Prijatelj lista nam piše: Bil sem na čebelarškem shodu v Konjicah, dne 11. t. m. na katerem se je razpravljalo tudi o kmetijstvu in njega organizaciji. In ne morem si kaj, da Vam ne povem kakšne vtise sem dobil na shodu in grede domov. Dragi Tinčani, to Vam je bil shod! Veliko število sivolasih starčkov, čebelarjev, kmetov, duhovnikov, mož, fantov, pa tudi žen in deklet, vse je z navdušenjem mirac in tiho poslušalo govornike. Pero mi zastaja, da bi popisal kakšni so bili govori, koliko vspodbude in koliko ljubezni do naroda, ga osrečiti in pa iztrgati iz kremplev alkohola itd. Te vtise sem dobil na shodu, koliko lepega pa sem še videl grede domov. Proti Žčam sem zapazil kako mirni in omikani ljudje so tamkaj. Večerni pozdravi blist nih otrok, v vsaki vasi pri kapeli pa toliko lepega petja fantov in deklet, ki prepevajo krasne Marjijske pesmi tako, da se mi je zdelo, da sem že v obljubljeni deželi. Toda žal, da sem le prehitro prišel iz tega raja. Blizje, ko sem prihajal Tinjam, tem bolj se je slišalo streljanje, vrskanje in razsajanje. Vse to nam kaže, da se homo morali tudi mi Tinčani z gorečo vnemo poprijeti raznih društev in se organizirati, če nečemo biti nazadnjaki. Ako bo zopet kje v bližini kak shod, poudimo popolnoma vsi na shod, ne samo možje in fanti, temuč tudi žene in dekleta. Pokažimo svetu da tudi mi nekaj znamo in veljamo. Poskrbimo pa tudi, da se bo pri nas začelo kmalu drugo, bolj živahno življenje in organizatorično delo. — Kmet iz Tinja.

Ormož. Kuharičev umetni mlin na Dravi je kupil posestnik Peter Zdravec na Humu. Zdravec je zvest pristaš SKZ. Njegov mlin okoliškim kmetom najtopleje priporočamo.

Sedlarjevo. Umrla je dne 13. vel. travna so-
proga tukajšnjega trgovca gospa Josefa Bergles v
najlepši starosti 37 let po kratki mučni bolez-
ni, preblaga pokojnica nam ostane v večnem spo-
minu. N. v m p!

Dobrna. Dne 11. maja je imela Kmečka Zve-
za na Dobrni po obnovitvi iste svoj prvi shod.
Govorili so predsednik g. župnik, č. g. Brandstet-
ter, begunec iz Pliberka in g. kapelan Hrastelj.
Namen je bil člane opozoriti na nevarnost, ki pret-
od nemškutarjev zdaj v boljševisko preoblečenih
podlezev. Mi vprašamo R. koliko kruha je obliu
bil in Sch. koliko jajc tistim, ki bodo napadli in
oropali voditelje slovenske Dobrne? — Vprašamo
pa tudi, kam bodo zahajali glave občinskega od-
bora, ko bo Justinova gostilna zaprta? Dolgo ne
bomo takih mevč med nami trpel!

Dobrna. Da. 14. smo pokopali 78 let staro
zgodno gospodinjico Katarino Božnik. Velika mno-
žica jo je spremljala k zadnjemu počitku. Bila je
verna, narodna in skrbna gospodinja. Vzgojila je
7 vrlih sinov same vojake in dve hčerki. Božni-
kovi hiši izreče vsa fara globoko sožalje. Leta 1918
je obhajala rajna svojo zlato poroko. Oče Božnik
je za svojo veliko starost 87 let še primerno čil

Sv. Pavel v Sav. dolini. Vabilo na ljudsko ve-
selico, ki jo priredi v društvene namene Šentpa-
velsko pevsko društvo v četrtek 29. maja točno
ob 3. uri pop. v gradu Prebold tik št. Pavla. Na
vzporedno so moški in mešani zbori, povečinoma
narodne pesmi, ki jih poje 120 pevcev pod vod-
stvom g. učitelja Belan Schmidta. Pred in med
pevskimi točkami svira godba na pihala svoje toč-
ke. Po oficijelnem delu prosta zabava: srečolov-
šaljiva pošta, ribji lov itd. Za lačne in žejne že-
lodce bo priskrbljeno. Vstopnina 2 K. K obilni
udeležbi uljudno vabi odbor.

Slov. Gradec. Iz zanesljivega vira smo dobili
poročilo, da je bil okrajni glavar dr. Ipavc od
vojaškega poveljnika Bleiweisa prisiljen zapustiti
Slov. Gradec. Glavarju se dela krivica, ako se
trdi, da je zbežal.

Gornjigrad. Tukajšnje „Pevsko društvo“ pri-
redi v nedeljo, dne 25. maja 1919, ob treh popoldne
v Čitalnici slavnost v spomin stoletnice Vodnikove
smrti. Na vzporedno so: slavnostni govor, pevske toč-
ke, med njimi A. Foersterjev „Venec Vodnikovih in
na njega zloženih pesmi“ in „Ljubica“, dr. Anton
Schwabova „Zlata kanglica“ in koroške narodne pe-
smi ter veseloigra „Županova Micka.“ Sedeži po 3
K in 2 K, stojišča po 1 K. Polovica čistega dohodka
je namenjena koroškemu beguncem. Posebna vabila se
ne razpošiljajo.

Slovensko gledališče v Mariboru. — „Svet“.

Od odlične strani smo dobili sledečo oceno:
Kar piše poročevalec v zadnji številki „Straže“
o uprizoritvi Nušičeve igre „Svet“, ne sme
ostati neoporečno, ker bi se sicer mislilo, da
je naše občinstvo sploh mnenja poročeval-
čevega; to pa bi bil žalosten pojav našega
prosvetnega razvoja in za zgodovinarja tužen
dokaz današnje naše zaostalosti. — Sodba o
igri je bila namreč baš nasprotna, nego go-
vori o njej poročevalec. To poudarjamo z za-
doščanjem, ker se je spoznalo, da ima naše
občinstvo zdrav ukus. Vtis igre je bil narav-
nost mučen, kar se je tem težje občutilo, ker
je vse resno občinstvo (in tega je bila ogromna
večina!) prišlo v gledališče v trdem prepričanju,
da bo videlo kaj vzornega. A bilo je bridko
varano. Kajti ta igra sploh ni dramatično
delo; saj nima nikakega razvoja, nikakega
jedra, nikakih značajev. Začenja se kot burka
s tistimi dolgimi, vedno se ponavljajočimi po-
govori na večni zofi; a kar na mah prehaja
kljub debelo burkarski snovi in pravtako bur-
karskemu udejanjeju v krvavoresno — žalo-
igro in se konča kot žaloigra seveda zopet
na večni zofi! Nihče ni mogel verjeti, da je
stvar resna, ko se je resno končala; najhujše
pa je, da so ono grdo kršenje najtemeljnejših
zakonov pravosti, ki ga je „igra“ polna, pri-
kazuje kot redno. Zakaj ni vzel oče palice v
roke in ni našvrkal svoje drane hčerke, ki
tolikokrat naglašala, da je otrok, a v vsem
svojem vedenju kaže presneto — zrelost! S
to palico bi bil oče morda rešil tudi igro, ne
samo hčerke. — Kar se tiče predstave, mo-
ramo biti našim diletantom hvaležni, da se
žrtvujejo. Če pa že o tem govorimo, naj pov-

Najnovejše izvirno poročilo iz Pariza.

Pariz, 19. maja 1919.

Dobili smo sledeče poročilo:

Mirovna konferenca gre proti koncu. Dela se
se pa še te dni najhujše. Odločuje se usoda Slo-
vencev. Italijanski manever je spravil v pariške li-
ste naše meje v neugodno luč. V resnici pa ne
stojimo tako slabo. Zlasti je gotovo naše vse, kar
imamo vojaško zasedenega. Vrli vojaki, ki ste nam

priporili to ugodnost, vztrajajte še nekoliko, ohrani-
te mir, red in disciplino v domovini. Slovenci,
bodimo složni in edini! Imamo še veliko sovraž-
nikov. Zato se obračame tudi proti Bogu, vladarju
vseh narodov! »Ako Gospod ne zida hiše, zastoj
se trudijo zidarji«. Molimo te dni, ko padajo zadnji
sklepi o slovenski usodi, k Bogu, da nam ohrani
in ugodno ustvari našo novo domovino!

Wilsonov kompromisni predlog.

Pariz, 20. maja.

Slovenski Narod poroča: Kakor izve naš do-
pisnik iz Pariza, je izdelal predsednik Wilson nov
načrt za kompromis med Italijo in našo državo.
Ta načrt predstavlja maksimum koncesij, katere
more Wilson dovoliti Italiji. Wilsonov predlog daje
Italiji Trbiž z Predilskim prelazom. Od Predila bi

tekla reka čez Col nad Vipavo, vzhodno od Divače
na Učko goro, nato ob Raši, tako da bi ostala
zlasti železnica Reka—Št. Peter v naših rokah.
Reka naj postane svobodna luka pod jugoslovan-
sko suvereniteto. — Od otokov priznava Wilson
Italiji Lošinj, Hvar in Pelagruž. Nadalje dobi Italija
kot odškodnino Valono. Italija vztraja dosedaj na
svojih znanih zahtevah.

Obupen položaj v Prekmurju.

Radgona, 22. maja.

Položaj v Prekmurju je naravnost obupen. To
dobro, čisto slovensko ljudstvo je popolnoma pre-
puščeno nemili usodi. Madžarski boljševiki ropajo,
palijo vasi in pobijajo ljudi, kakor se jim zljubi.
Snoči smo opazovali od Gornje Radgone stiri ve-
like požare v smeri pri Tišini. Begunci pripovedu

jejo grozne reči. V Tišini so obesili preteklo ne-
delje v bližini cerkve 12 najodličnejših mož. V
Lendavi pa sploh skoro ni nobenega moškega več.
Kar ni zbežalo, so boljševiki ali pomorili ali pa
odgnali na Madžarsko. Kmetje nimajo skoro nobe-
ne živine več. Polovica redovitnega polja bo osta-
la neobdelana. Prekmurske sirote kličejo na pomoč
a je ni od nikoder.

Rok za Nemčijo podaljšan.

Pariz 22. maja.

Grof Brockdorff—Rantzau je v imenu svoje
vlade prosil svet četvorice za podaljšanje roka, ki
je bil dovoljen nemški delegaciji za predložitev
pripomb k mirovni pogodbi. In kakor se poroča
iz uradnega vira, se je res Nemcem dovolilo za
predložitev njih protipredlogov podaljšanje roka

do 29. maja. Po tem bo svet četvorice potrebo-
val osem dni, da prouči nemške protipredloge.
Nato se bo del Nemcem rok dveh do treh dni za
sprejetje ali odklonitev zadnje odločitve. Mirovna
pogodba bo podpisana med 10. in 15. junijem. —
Torej še moramo čakati in zopet čakati do konč-
nega podpisa mirovne pogodbe.

Nemci naše zapirajo, mi pa Nemce božamo.

Celovec, 23. maja.

Nam komisar za Koroško v Celovcu, doktor
Janko Hočevar, je že od 29. aprila t. l. od ce-
lovške vlade interniran, in sicer sedaj v gorski
vasi Mallnitz na gornjem Koroškem. Pozivljamo
deželno vladu, da takoj eventualno z represalijami
nad nemškim zastopnikom v Ljubljani, dr. Fa-

sching in drugimi nemškimi mogotci v Jugoslaviji,
prisili celovško vladu, da takoj na prosto in varno
izpusti dr. Hočevarja kot oficijelnega zastopnika
Jugoslavije v Celovcu.

Čujemo, da so v Celovcu pozapri brezozirno
vse Slovence, nad katerimi se je znašal celovski
mob. Kaj pa z Nemci v Jugoslaviji?

Vojna konvencija med Jugoslavijo in Francijo?

Italijanski strahovi.

Pariz, dne 22. maja. Pozno zvečer se je raz-
širila vest, da se mora vse delo glede mej Stajerske
in Koroške pričeti znova, ker želi Italija najpoprej
ureditev mej Tridenta in Dalmacije. Italijanov v Pa-
rizu se je polotila naraščajoča razburjenost, ker se
izkuša, kakor poročajo depeše iz Milana, ustanoviti
vojaška konvencija med Jugoslavijo in Francijo. —

Italijani se boje, da bodo v vzhodni Adriji obkoljeni,
ako se pridruži tej vojaški konvenciji še tudi —
Grška.

Ta vest se nam ne zdi prav verjetna. Ali še
vedno hočejo zavlačevati mir? Skrajni čas je že, da
bi bili v Parizu z delom vendar enkrat gotovi.

darimo, da so bile moške vloge v jako dobrih
rokah; posebna hvala gre zastopniku glavae
težke vloge očeta; on je skušal napraviti ver-
jetno, kar je zagrešil pisatelj. Prav dobro je
bila zastpana mati, imenitna, kakor vedno, je
bila služkinja; izmed onih dveh dam je hotela
ena biti prelepa, druga pregrda, govor pa jima
ni hotel prav teči. Nevesta je igrala skromno,
kakor se spodobi. Kaj bi zaslužilo punče, ki
bi naj bilo igralo 14 letno deklico, smo že
omenili. — Da končamo po Cankarjevo: naj
več dopadenja pa je zbudila v svoji molčeči
vlogi — mačka; menda je vedela da je na
koncu čaka maček. Nemara pa je bila sama
— maček...

To oceno smo dali v vpogled našemu po-
ročevalcu, ki odgovarja sledeče:

Se zahvaljujem gospodu, da je tako brez-
ozirno povedal svoje mnenje, kajti brezozirna,
odkritosrčna in lojalna kritika je neobhodni
predpogoj za razvoj kulture naroda. Rad ver-
jamem, da jih je na njegovi strani mnogo,
brez dvoma več, nego pa na moji, toda mo-
ega mnenja to ne omaje. Se pač nahajam v
vrsti onih, o katerih je rekel slovenski pesnik:
„Jaz nisem, da bi šel med vse“. Kritika
gospodova se nanaša predvsem na dramo
Nušičevo. Nušič je najboljši srbski dramatik,
njegov ugled sega daleč preko Srbije, torej
bi bilo nekoliko čudno, da bi napisal tako

škandalozno slabo reč. Tu sva trčila na po-
glavje o moderni umetnosti in tega vprašanja
ni mogoče razvozljati v kratkih člankih našega
lišta. Ravno tako bi lahko s kom debatiral o
sliki Groharjevi ali Sterneni in ne prišel do
nobenega rezultata. „Svet“ res ni ne komedija,
ne tragedija, sploh nič, kar smo se učili po
šolah, a je duhovita drama, ki razpravlja glo-
boko vprašanje o razmerja med človekom in
svetom. „Ako bi hotel v vsem poslušati svet,
bi moral znoreti“ — to je njena vsebina.
Imate prav. Ni ne dejanja, ne karakterov, je
samo simbolika, če hočete karikatura, a ni
burka, kakor je napisano v naslovu. Meni je
filozofski problem ugajal, kdor je pa iskal
utrenih pravil dram, je bil razočaran, gledal
sem simboliko in raditega nisem pogrešal
realnosti.

Nadaljnih ocen o tej igri naše uredništvo
ne bo sprejemalo, ker je škoda papirja. Ukus
umetnikov je pač različen. — Uredništvo.

POZOR!

V Studencih pri Mariboru je bila v noči od
četrta na petek ukradena iz zaprtega bleva težka
reza krava v vrednosti 6000 K. Krava ima desni
rog malo vpogojen in prikrašan rep. Sviri se
pred nakupom. Kdor izve za kravo ali prinese
zanesljive podatke, po katerih bi se dala kravo
dobiti nazaj, dobi takoj 1000 K nagrade. Nazna-
niti je treba policiji ali bližnji žandarmeriji.

Koliko stane „Straža“?

Od 1. maja naprej stane naš list celoletno K 18.—, poletno K 9.—, četrtletno K 5.—. Posamezne številke bodo stale 30 vin., brez ozira na to, ali obsegajo 4 ali 8 strani.

Inserati bodo stali, ena petitvrsta, visoka 3 milimetre in dolga 46 milimetrov, K 1.—; v malih naznanilih bo stala beseda 30 vin.

Tiste naročnike, ki so naročnino že naprej plačali, vljudno prosimo, da nam za letošje doplačajo naročnino in sicer za vsak mesec od 1. maja naprej 50 vin. N. pr. ako ima kdo plačan list do konca leta, naj nam dopošlje še za 8 mesecev 4 krone.

Pohištvo.

najboljše kakovosti izdeluje in prodaja zmernih cenah
Obitna zadruga mizar-
skih mojstrov, Grajski
trg 3, MARIBOR.
kupi tudi vsakovrstni mi-
zarski les. 68

Kupujem:

smrekovo lubje
(čreslo)
les za jame

Prosim ponudbe s skraj-
no ceno! VINKO VABIČ
Zalec pri Celju. 932

Naročajte in razširjajte
Stražo.

Vse v zalogi!

Ječmenova kaša
Prosenka kaša
Ajda za seme
Pšenični otrobi
Koruzni otrobi
Fina pšen. moka 0
Lastno mletje!
Fina bela moka I.
krušna moka.
Ržena moka
koruzin zdrob
Polenta
koruzna moka

oferira po mlinarskih cenah

Poljedeljsko industrijsko podjetje: Maribor

991 Tegetthoffova ulica 77.

Kupim vsako množino rezanega in okroglega
smrekovega in jelkovega
lesa.

Ponudbe na trdnjo Drago Kobi v Mariboru
Franc-Jozefa cesta 15. 990

SVARILO.

V gradu v Konjicah ste bili v ponedeljek
t. j. 19. maja t. l. ukradeni dve lepi, skorej
novi, s srebrom platirani konjski opremlji. Te
opremlji ste bili za velike konje ter okrašeni z
knežjo krono. Svari se torej vsakogar pred
nakupom tega blaga

1005 Knežovo oskrbnitvo v Konjicah.

Na delo se sprejme

takoj 45 opekarnskih delavcev in 20 delavk.
Za hrano in stanovanje je preskrbljeno. Zgla-
siti se je pri državni posredovalnici za delo,
podružnica za Maribor in okolico.

Stolna ulica št. 4. 1008

Nove mostne in decimalne tehtnice

ter brzoteht-
nice s košaro
ali kavljem,
decimalne
tehtnice-gre-
deljnice, uteži
iz železa na
debelo in drobno so vedno v zalogi.

Za večje naročila primerom popust
Franc Žnidar, Maribor

kovač za fine orodje

Pobreška c. 3 Tržaška c. 11

Tudi tečno izvršuje vse glavne popravne imeno-
vanih tehtnic ter preskuševanje istih.

MALA NAZNANILA.

Prodaja se:

Kmetijska kobilica se prodaja Burgga
sre 20, Maribor. 921

Gumi-trake za cep-
ljenje
trti se dobi pri trdnji Karl Ott
peršek, Sevnica ob Savi. 964

Jabelčnik 10 polovnjakov prodaja
Svara Franc, Pesnica. 984

Na prodaj hiša v Oplotnici s 4
sobami, klet, hlev s lepim vrtem
za selenjavo in brjati, ki da-
do 3-4 hl vina. Cena po dogo-
voru. Polje se pri g. Fr. Dob-
niku v Konjicah št. 116. 948

Močan voz v dobrem stanu se
prodaja pri Silvester Čebec, kovač v
Dolgošah, Maribor. 946

Koruzna na malo in debelo po naj-
nižji ceni se prodaja pri Franc Vi-
doviču, Maribor, Oretična ulica
št. 16. 944

2 novi dvedelni žimci iz konjske
dlake ste na prodaj. Čermak, Šfar-
hofgasse 1. 940

Zaradi odpotovanja se prodaja po-
hištvo za ordinacijo, Madona in
druga podoba pri dr. Tauber,
Šolska ulica 1, Maribor. 1003

Prodaja se po ceni en kolek-
lj in eden s usajem pokrit lov-
prečni voz. Oba maslo obrabljena
skoraj nova, lahka, lepa voza.
K e, pore uprava lista. 1006

Prodajali se bodo 7 tednov stari
prasi največjega svinskega ple-
mena od 24.—28. maja pri Sv.
Petru nize Maribora v Celestrini
št. 10. 988

Stare studenčne cevi iz mecano-
vega lesa, kompletne za 2 studen-
ca prodaja Anton Lešnik, studen-
čni mojster v Studencih, Lember-
ka cesta 14 pri Mariboru. 994

Prodaja se fini harmonija cena K
3000. Tržaška cesta 15, Mari-
bor. 942

Dobro živalni stroj se prodaja za
200 K. Žiše, Sv. Duh-Loš, Fr.
Škrabl. 997

Krava je na prodaj in svinje.
Qergasse 1, Pobrežje pri Mari-
boru. 996

Hiša s vrtom in njivo se prodaja.
Studenec pri Mariboru, Lember-
ka cesta 61. 1001

Vinogradniki pozor! Gumi za cep-
ljenje trti se dobi na veliko pri
slovenski agenturi in komisiji
Mihael Samida, samo Stolna trg
3, Maribor. 995

Naznanilo.

Dobi se se od 5 kg naprej ko-
rusni zdrob kg 3.80 K. Polenta
zdrob K 3.60. Koruzna mehka
moka za kruh kg 3.— K. Parni
mlin v Mariboru. Ivan Špes. 989

Kupi se:

VRECE, sode i steklenice kupi-
ta vsako množino Jerausch &
Gerhold, St. In trg 2, Maribor. 951

Službe:

Organist se sprejme pri Sv. Bar-
bary v St. gor. 842

Razpisuje se služba organista in
mešnarja na Remniku. Nastop
lahko takoj. Ponudbe na župni
urađ Remnik, p. Marbeg. 887

SPREJMEJO se sidarji in delavci
ali tudi akordant pri stavbeni
trdnji K. Roja v Ormožu. 965

VINOGRADARA. Za moje vino-
grade, 85 jutara (itali), trebam
dobro vinogradara, koji je vešt
i poduzetništvo. Pervenstvo imaju
koji su svršili vinogradsku školu
a imaju višegodišnju praksu. Mar-
ko J. Popović, posednik vinogra-
di u Srijemski Karlovec. 92

Milarskega učenca sprejme J.
Böhm v Framu postaja Rače.
Cela hrana in plačilo. 974

Zidarje, tesarje in strešne spre-
jme sidarski mojster Jurij Ferenc
v Trbovljah. Stanovanje prosto.
Za hrano preskrbljeno. Plača K
2.20—2.40 na uro. 968

Učence močen se sprejme pri g.
Jos. Kotnik, pekarna v Tegettho-
fova cesta 81, Maribor. 951

Franc Pirš, mizar v trgu St. Jur
ob juž. žel. rabi vajenca. 1007

Razna:

Obleke

od prepošte do vsakovrstne naj-
finije, domače, dobro in vestno
delo, vsake velikosti, izborne ka-
kovosti izdeluje točno in solidno
ter prodaja 719

ALOIZIJ ARBEITER,
Maribor, Dravska ulica št. 15,
pri starem mostu.

Spodnja in Gor. Savinjska
dolina in Slovenjegraški
okraj. 999

Kdor hoče po
ceni

naj si naroči nov patentiran na-
čin sidanja, kateri je polovico
ceneje; kdor rabi načrte in pro-
račune za stavbe, kdor rabi si-
darje, opeko, cement, apno, že-
lezarino naj vse to naročuje pri

Dragotinu Korošcu,
stavbeni mojster 848
v Zalcu pri Celju.

Stanovanje in sicer eno opremlje-
no sobo se uče za duhovnika v
Mariboru. Več pore upravitelstvo
lista. 947

Otroške obleke samojelo za
mami v Bismarkstr. 13, prtlj. v
Mariboru. 984

POZOR! Perilo za pranje in gla-
jenje se sprejme v Krčevinah 191
pri Mariboru. 981

Gostilna v mestu ali v bližini se
kupi ali vsame v najem. Jožef
Kraner, Ruperče, Sv. Marijeta ob
Pesnici. 949

Tovarna za stavbeno mizarstvo,
Lampret i Pukl

v Sočtanju
sprejema vsa dela te stro-
ke s točno in ceno
izvršitev. 957

Oklic.

Dne 16. maja t. l. posobil sem v
železniškem vozu pri popoldnans-
kem vlaknu na postaji Sočtanj 1
voljeno platneno jopco za ženske
dolgo bele in 1 beli volneni ple-
tenal oprasnik za ženske. 100 K
nagrade dam poštečema najdi-
tiju, ki mi prinese izgačljeno na
moj dom. Ivan Horvat, posest.
Podvin 28, pošta Poljska, Savin-
jska dolina. 1002

Da se v najem 1 zelo dobro ido-
ča mala trgovina tik tovarne in
železnice. Vpraša se naj: Viktor
Andrejek, Studenci pri Mariboru,
Karlova cesta 1. 995

ZAHVALA

za vse mnogobrojne dokaze iskrenega soču-
stvanja povodom prerane smrti naše nam
vse ljube soproge, hčerke, sestre, vsaki
nje in tete gospe

Jožef Bergles roj. Lešnik,
trgovčeve soproge

izrekamo vsem tem potom najtoplejšo zahva-
lo, prav posebno pa g. prečastitim duhovni-
kom za njihovi govor pri hiši žalosti in ob
grobu, peveem in pevskm ter mnogobrojnim
udeležalkom pogreba kakor tudi darovalcem
krasnega cvetja in vencev. Bog povrni vsem
1000
Žalujejo ostali.

Danes nenadomestljivo perilo se štedi
samo z uporabo mila

Tvornica mila
in sode

Ig. Fock Kranj

SRNA

Poskusni zavoji z 4 in p vsebine. 708

Novi tečaji

za stanografijo, strojepis, pravopis in trgovske pis-
mo, računstvo in navadno knjigovodstvo, dvojno
in ameriansko knjigovodstvo, lepomis za slovens-
ki in nemški jezik, pričnejo

2. junija 1919

in trajajo 4 mesece. Prospekti brezplačno.

Zasebno učilišče Legat v Mariboru,
Vetrinjska ulica 17, I. nadst. 971

Razglas.

„Jugoslovanska knjigarna“ v Ljubljani je odkupila
vso Ed. Hölzelovo zalogo velikih slovenskih in srbskih ze-
mljevidov z vsemi pravicami vred.

Na razpolago so:

1.) Orožnov zemljevid Kranjske (merilo: 1 : 130.000),
sezajoč preko Gorice, Trsta, Reke, Zagreba, Maribora, Ce-
lovača itd. Velja nalepljen 60 K.

2.) Oro nov zemljevid Primorske (Goriške, Trsta, Istre)
v ivtem merilu in v istem merilu in v isti izvršitvi, sezajoč
preko Ljubljane, Reke, in globoko na jug, nalepljen 60 K.

3.) Orožnov zemljevid Palestine (merilo: 1 : 200.000),
nalepljen 54 K.

4.) Orožnov zemljevid polut (merilo 1 : 200.000), na-
lepljen 40 K.

5.) Orožnov zemljevid Evrope (merilo 1 : 4.000.000),
nalepljen 40 K.

6.) Nadalje zemljevidi s srbsko monoklaturu v cirilici:
a) Mandič: Paniglobi (brez državnih mej), nalep-
ljen 50 K.

b) Stojčič: Palestina (merilo: 1 : 236.000), na-
lepljen 45 K.

c) Mandič: Evropa (merilo: 1 : 4.000.000), na-
lepljen 40 K.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1919.

Poverjenik za uk in bogočastje:

Dr. Verstovšek, s. r.

Razglas.

o prihodnjem tečaju podkovske
šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli slovenske kme-
tijske družbe v Ljubljani se prične dne 1. julija 1919.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi
ogledovanja klavne živine in mesa

Kdor želi biti sprejet v podkovske šole, naj vloži
prošnjo za sprejem ter naj ji priloži:

- 1.) krstni list;
- 2.) domovinski list;
- 3.) zadnje šolsko spričevalo;
- 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva
izučil pri kakem kovaškem mojstru;
- 5.) navadno spričevalo.

Sinovi siromašnih staršev, ki hočejo prositi za pod-
podpore, naj predložijo tudi ubožni list.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do

15. junija 1919

vpošljejo ravnateljstvu podkovske šole v Ljubljani.

Tečaj traja do konca decembra 1919.

Kdor napravi skušnjo, more po zakonitih predpisih
dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne mo-
re nihče izvrševati podkovske obrti.

Punk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo
skrbeti le za živež in potrebne šolske knjige. Stanovanje
imajo učenci v šolskem poslopju.

Učenci naj se zgle se dan pred pričetkom tečaja v
podkovski šoli v Ljubljani, Poljanska cesta št. 59.

Ker je v slovenskih krajih še vedno premalo v pod-
kovstvu in spoznavanju kopitnih boleznih izučeni kovačev,
ter izurjenih oglednikov klavne živine in mesa, naj bi skr-
bela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega
kovača in oglednika klavne živine in mesa.

Skušnje na podkovski šoli v Ljubljani se bodo
vršile dne 28. in 30. junija t. l. in sicer 28. junija skuš-
nja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podk-
kega tečaja, 30. junija pa za učence podkovske šole iz
podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači
ki hočejo delati to skušnjo, naj se pisмено javijo ravnat-
eljstvu podkovske šole v Ljubljani do 15. junija t. l.

Ravnateljstvo podkovske šole Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani.

Slovenci pozor!

Ivan Lorber, slikar in pleskar v Maribo-
ru, Viktringhofova ulica 9,

se priporoča vsem Slovincem za vsa v njegovo stroko
pripadajoča dela.

IVAN LORBER, slikar in pleskar.

Naznanilo.

Cenj. občinstvu si ušojam naznaniti, da sem svojo trgovino s špecerijo v Luterjevi ulici 9, prodal Francu Starčiču.

Zajedno se zahvaljujem za izkazano mi zaupanje in presim isto tudi mojemu gospodu nasledniku blagohotno izkazati.

Z odličnim spoštovanjem

Aleksander Mydlil.

Nova slovenska trgovina.

S tem si ušojam cenj. občinstvu javljati, da sem kupil trgovino s špecerijo od Aleksandra Mydlila v Luterjevi ulici št. 9.

Kot trgovec-strokovnjak se bom trudil imeti v zalogi samo prvovrstno blago in s istim svojim cenjenim odjemalcem po mogoče najnižjih cenah posrečiti ter se priporočam za blagohoten običen obisk.

Prodajati bom v steklenicah čez ulico pristna haloška vina lastnega pridelka.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Starčič, trgovec.

Otvoritev „Narodne kavarne“

v MARIBORU.

Cenj. slovenskemu občinstvu javljam, da sem v Vetrinjski ulici v Mariboru nanovo preuredila in prenovila kavarno „Evropa“, jo prekrstila v

„Narodno kavarno“.

„Narodno kavarno“ v lastni hiši otvorim v soboto dne 24. maja 1919.

Za mnogobrojen obisk se priporoča

Leopoldina Stelcer, kavarnarka.

Zdravilišče Rogaška Slatina

Začetek zdraviliške
sezije 15. maja 1919

Vsi zdraviliški pripomočki na
razpolago: Živila preshrbljena

Prospekte razpošilja in na vprašanja
odgovarja ravnateljstvo
državn. zdravilišča

Rogaška Slatina

KAVARNA CENTRAL

Prva in edina
slov. kavarna v

MARIBORU

se priporoča za mnogo-
: brojni obisk vsem :
Jugoslovanom
domačinom in tujcem

Gluro pl. Valjak
kavarnar Gosposka ulica

HMELJ

kupi vsako množino Rudolf Pevec
v Mozirju. — Cena po dogovoru z
vzorci.

958

Loj

in vse odpadke maščobe kupuje po
najvišjih dnevnih cenah tvornica mila
in sode Ignac Fock, Kranj.

598

Sanatorij Mirni dom

je spet odprt in sprejema bolnike vseh
vrst, kakor tudi okrepčanja potrebne.
Zdravljenje, tudi izvrstna hrana pri zmerni
ceni. — Pojasnila daje lastnik in vodja
dr. Fran Čeh, pošta Gor. Sv. Kungota

...

pri Mariboru.

989

Izredno velika zaloga vsakovrstnih

oblek za birmance in moške,

površnikov, hlač itd. se prodaja po strogo znižanih
cenah pri

Ignaciju Božič

v Mariboru, Tegethofova cesta 34.

Opozarja se na delavskeCraigaste obleke posebne
trpežnosti.

969

Brata Vošniak,

trgovina z usnjem in surovimi ko-
žami : PTUJ : v hiši poleg okr. glavarstva
(41) (prej trgovina Lenart)

395

podplati, notranje usnje, zgornje usnje črno in ru-
javo, likanec, (usnje za konjske opravo), cepljeno
usnje za gamaše, elegantni box-calf in che-
vreaux čevlji, pol čevlji, — čevlji iz telečjega
usnja, navadni čevlji iz rujave kravine, dreta —
podplatni cveki — platno.

Knjižarna in trgovina papirja

VILKO WEIXL

MARIBOR :: Glavni trg št. 22

◆◆◆ Priporoča sledeče knjige: ◆◆◆

J. Jurčič: Zbrani spisi; broš. 1 K. 1. 4. ves. 17 K.	F. Seidl: Naše meje; broš. 1 K.
F. Gotar: R. žnl. grm; broš. 6 K; ves. 7 K.	Solske knjige za ljudske so e, vse vrste, ki so iz ljubljanske založbe. Vsaka knjiga po pošti od 50 vin. do 1 K. več.
Dr. B. Derž: Dojenč-k; broš. K 8 20.	Cirilica v tisku in pisavi 80 vin. pošta 5 vin.
F. Juvančič: Učna knjiga fran- coskega jezika I. in II. del; broš. K 4 10.	Muzikalije in pesmi.
F. Novak: Slov. stenografija; br. e. K 5 50.	Razglednice od praznovanja Zvekega in Francopava v Mariboru, ter od praznovanja 1. majnika v Mariboru.
R. Lutan: Slovarček tujih besed; broš. K 2 20	

Podružnica Ljubljanske Kreditne Banke

v MARIBORU.

Delniška glavnica K 15,000.000.

Rezervni fond nad K 4,000.000.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Split, Celovec, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Po sreduje nakup in prodajo vrednostnih papirjev in izvršuje borzna naročila najtočneje. — Daje

predojme na vrednostne papirje in blago. Es- kontuje in vnovčuje menice. — Dovoljuje kre- dite v vseh oblikah. — Poslovno mesto raz- redne loterije.

350

Sezija od 15. maja
do konca septembra.

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

(poprej Rohitsch—Sauerbrunn)

Naravni žvepleno kisle-grenki vrelci. Zdravilišče za bolezni želodeca, črevesa, jeter in ledvic. Zdravilišče za bolezni presnavljanja (diabetes, debelost) in putike (arthritis urica). Moderno kopališče z vsemi hidro-meh-ano-terapevtskimi procedurami. Dijetičen sanatorij za bolne na želodcu, črevesu, jeter in ledvicah in za dia- betikarje pod vodstvom strokovnjaka dr. Lavriča, iz šole

svetovno znanega profesorja dr. Noorda na. Vsakovrstne mineralne, solne in plavalne kopelji. Tatarske kure za trojne bolezni srca, klim. toteracija za nervoz- no, okrepčevalne kure za krvno. bolezni, za bledico (elo- rose). Najboljše krepčilo za rekonvalesce t po pljučnih boleznih, kot bronhitis, pleuritis itd.

Zdraviliška godba, zdraviliški kino, umetniški kon- certi, gledališke predstave športni pro tori. Veliko šte- vilo moderno opremljenih hotelov in d-pendanc, krasni iz- pr-hodi in izleti v okolico. Za prebrano najboljše pre- skrbljen; lastna mekarna. Prospekte razpošilja brez- plačo in na vprašanja odgovarja: Ravnateljstvo Drž. Zdravilišča „Rogaška Slatina“.

Najmodernejšo in
na priljubljenejše
zdravilišče v Jugoslav.